Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען. | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 162 | Łódź, Poniedziałek 14 lipca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג י״ח תמוז תר״ץ | № 162

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דעמאנסטראציעס פאר דער דייטשער געזאנדשאפט אין ווארשא

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין צוזאמענהאנג מיט׳ן 10־יעריגען יובילעאום פון פלעביסציט אין מזרח־פרייסען, אויף פארשלעזיע, און ווארמיא און גלייכצייטיג צוליב דעם 520 יעהריגען יובילעאום פון דער שלאכט ביי גרונוואלד איז פארגעקומען א גרויסער מיטינג אין זאל פון קינא „קאלעסאום“.

דעם מיטינג האט איינגעארדענט די ליגע פון דער פוילישער גרויסמאכט, (ליגא מאצארסטוואוואַ). עס זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס דער הויפט־קאמענדאנט פון דער ליגע ראמוואלד פילסודסקי, א זוהן פון יאן פילסודסקי, און דער גענעראל ארליטש רזעשער.

נאכ׳ן מיטינג האט זיך געבילדעט א דעמאנסטראציע פון 200 מאן, וועלכע איז אוועק אויף דער פיענקנא 17 פאר׳ן בנין פון דער דייטשער געזאנדשאפט, אויף וועג האט די פאליציי דך געווארפען אויפ׳ן צוג ווייל אין שייכות מיט׳ן היינטיגען קאמוניסטען טאג האט מען איהם אנגענומען פאר א קאמוניסטישע דעמאנסטראציע, און געוואלט איהם צוטרייבען. ווען דער ענין האט זיך אבער אויפגעקלעהרט האט די פאליציי געלאזט דעם צוג ווייטער געהן.

פאר׳ן בנין פון דער געזאנדשאפט האבען זיך געהערט אויסרופען: „נידער מיט דייטשלאנד“, „מיר פאדערען גאנץ אויבערשלעזיע“, „מיר פאדערען די רעוויזיע פון ׳פויליש־דייטשען גרענעלס־אפמאך״, א. א. וו.

די פאליציי, וואס האט בעוואכט דעם בנין פון דער געזאנדשאפט, האט די דעמאנסטראנטען נישט צוגעלאזט נאהענט צו דער געזאנדשאפט.

דער קאמוניסטישער טאג איז ווארשא אדורך רוהיג

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ווי בעוואוסט האט היינט געוואלט פארקומען א קאמוניסטישער טאג אונטער דער לאזונג פון אנטי־פאשיזם און אנטי־מיליטאריזם.

אין שייכות דערמיט זענען אין משך פון דער נאכט פון שבת אויף זונטאג אויף א סך הייזער אויסגעקלעפט געווארען געשריבענע קאמוניסטישע פלאקאטען. די פאליציי האט די פלאקאטען אראפגעריסען.

היינט, באלד אינדערפריה, איז ביי דער ווארשאזער פאליציי ערקלערט געווארען „אסטרע פאגאטאוויע“. אין אלע פאליציי־קאמיסאריאטען זענען געווען צוגעגרייט לאסט־אויטאס מיט פאליציי.

און אלגעמיין איז דער טאג אדורך רוהיג, און נאר טיילווייז זענען געמאכט געווארען פרובען פון דעמאנסטראציעס.

באלד אינדערפריה האט א גרופע קאמוניסטען פרובירט צו דעמאנסטרירען אויף דער נאלעווקי גאס, פאליציי האט אבער די דעמאנסטראנטען באלד צוטריבען. אין משך פון טאג האבען די קאמוניסטען נאך פרובירט צו דעמאנסטרירען אויף דער פעלער און אין נאשעוואוו, אבער אויך דארטען האט די פאליציי זיי צוטריבען.

אין משך פון טאג זענען אויך געמאכט געווארען עטליכע צעהנדליג ארעסטען.

ווייטערדיגער עדות־פערהער פון דער אינטערנאציאנאלער כותל־מערבי־קאמיסיע

ירושלים, 13. (יט״א טעלעגראפ ש)־ די כותל־מערבי קאמיס׳ע האט אויסגעהערט דעם קריסטליכען ערות יאהאן וואשנען. ער בעהויפטעט, אז די תפילות וואס די יודען ריכטען אפ ביים כותל זענען נישט די׳עלבע וואס אין דער שוהל. ד״ר עליאש פרעגט דאן דעם ערות צי ווייסט ער אז יודען דאווגען שבת אין תפילין, דער ערות ענטפערט אז יא, און די דאזיגע תשובה זיינע רופט ארויס א הייטליכען געלעכטער צווישען די אנוועזענדע יודען. ווייטער ערקלערט דער ערות אז ער האט נישט געזעהען קיין טאכמעראנער ביים כותל, ער ווייסט אבער אז די מוזולמענער האלטען דעם כותל פאר זייערען א הייליגקייט.

נאכדעם ווערט אויסגעהערט אלס ערות א געוועזענער טערקישער פאליציאנט א מאכמעדאנער, ער ערקלערט, אז אין די טערקישע צייטען האט מען ביים כותל נישט געטארט זיצען און נישט געטארט שטעלען קיין מחיצה. די פאליציי האט אכטונג געגעבען אז מ׳זאל ביי די תפילות נישט שטערען.

ירושלים, 13. (יט״א טעלעגראפ״ש).

די זיצונגע פון דער אינטערנאציאנאלער כותל־מערבי קאמיסיע וועלען פערענדיגט ווערען האר נערשטאג.

פוילישע נאטע צו טשעכא־סלאוואקיען וועגען די אנטי־פוילישע קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס

פאריז, 13. (ספ. טעל.)

אין שייכות מיט די לעצטע קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס פאר די פוילישע קאנסולאטען אין טשעכאסלאוואקיען האט דער פוילישער בארשטעהער אין פראג, ד״ר וואצלאוו גזשיבאווסקי איבערגעגעבען דעם טשעכישען אויסערן־מיניסטעריום א נאטע אין וועלכער די טשעכישע רעגירונג ווערט אויפמערקזאם געמאכט אויף דער נויטווענדיגקייט צו פארזיכערען די פוילישע קאנסולאטען אין טשעכאסלאוואקיען קעגען דער קאמוניסטישער טעטיגקייט.

פילהארמאניע־זאל נארוטאוויטש 20

אנ׳אמת׳ער עונג־שבת־קודש פאר לאדזער יודען!

פרייטאג, דעם 18־טען יולי און שבת, דעם 19־טען יולי ד. י.
פ׳ פינחס (מברכים החודש מנחם אב) וועט דאווגען קבלת־שבת,
אויך אין דער פריה שחרית און מוסף, דער פאפולערער וועלט־בעריהמטער

אבער־קאנטאר פון אמעריקא, פראפעסאר ה׳

אליהו זאלודקאווסקי נ״י

(דער ליבלינג פון לאדזער פובליקום)

עס נעהמט אנטייל דער בעוואוסטער פראפעסיאנעלער כאר
אונטער דער לייטונג פון דעם טאלענטפולען יונגען מוזיקער ה׳ הערץ רוביז.

פערזעהט אייך מיט בילעטען וכל הקודם זכה!

בילעטען־פערקויף: זאל פ׳להארמאניע, נארוטאוויטשא 20; ביי ה׳ י. זעלמאנאוויטש, רוג פאלודניאווא און פיעטריקאווער; אויך ביי ה׳ דיאמאנט, נאוואמיעסקא 24, וואורשט־געשעפט.

בעמערקונג: פאר פרויען ספעציעלע רעזערווירטע פלעצער.

שטאטיש טעאטער
ציגעל־גאס 63.

יאר XV. | אנפ. מ. מואה.

ג אסטראלן פון דער ווילנער טרופע

היינט, מאנטיג, ד. 14 יולי, 8.45 אוונט, צו ביליקע פרייזן פון 50 גר. ביז 3.50

צום 297 מאל „קדוש השם“ פון שלום אש

מארגן, דינסטיק, דעם 15 יולי
„באנאכט אויפן אלטן מארק״ פון י. ל. פרץ.

נאך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אונזער פעראיינס־מיטגליד

נ״ע אליעזר בראנד

צו ער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, מאנטאג, 1 א זייגער בייטאג פון טויער־הויז פאמארסקא 53, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען אפגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג
פון יודישען פליישער־פעראיין, פיעטריקאווער 24

לעזט און פערשפרייט דאס 5=גראשן־בלאט

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 68 יאהר אונזער ליבער און אונפערגעסענער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער, שוואגער און פעטער

נ״ע פנחס ב״ר אלי׳ מאיר הכהן ז״ל גאנץ

לאנגיעהריגער סוחר פון דער שטאט לאדז

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, י״ח תמוז תר״ץ, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער־הויז ווסכאדניא 74,
וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויסען צער
די טיפטרויערנדע פאמיליע.

וועלט־קאָנפערענץ פון די ראַדיקאַלע ציוניסטן אין לעמבערג

שטריקער געגען וויצמאַנען. — דעפּ. גרינבוים פערטיידיגט וויצמאַנען. — רעזאָלוציע וועגן א אָרדענטליכען קאָנגרעס. — פאָדערונג אַז וויצמאַן זאָל דעמיסיאָנירען

לעמבערג. 13. (יט"א טעלעגראַפיש).

היינט 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג האָט זיך אין לעמבערג געעפענט די וועלט־קאָנפערענץ פון די ראַדיקאַל־ציוניסטען.

צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען דעלעגאַטען פון דייטשלאַנד, פוילען, רומעניען, עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיען, ענגלאַנד, ארץ - ישראל, איטאַליען או אַנד.

די קאָנפערענץ האָט געעפענט דער גוו. דעפּ. אינזלער, וועלכער גיט איבער דעם פאָרזיץ דעם אינזש. שטריקער פון וויען, וועלכער רעדט אַרום די אויפגאַבען פון דער קאָנפערענץ.

האָבען פאַרגעלייענט בעגריסונגען פון דעם לעמבערגער קהלה־ראַט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין קליין־פוילען, פון התאחדות או אַנד.

אין פרעזידיום וואָס איז אויסגעוועהלט געוואָרען זענען אַריין ד"ר סאָלאָוויטשיק פון בערלין, ד"ר וועלענסקי פון ארץ־ישראל. אינזשעניער שטריקער פון וויען, וועסטער (מזרחי) פון רומעניען, פעמער פון בוקאָווינא.

דעפּ. גרינבוים האַלט א רעדע, אין וועלכע ער זאָגט זיך אַרויס געגען דער שטעלונג פון די וויענער ראַדיקאַלע ציוניסטען. דער רעדנער פערטיידיגט וויצמאַנען פאַר זיין פּאָליטיק.

אינזשעניער שטריקער פּאָלעמיזירט מיט גרינבוימען און ער טראָגט אַריין א רעזאָלוציע אַז עס זאָל צוזאַמענגערופען ווערען א אָרדענטליכער קאָנגרעס. ער פערלאַנגט אויך די דימיסיע פון וויצמאַנען.

די קאָנפערענץ פון די ראַדיקאַלע ציוניסטען וועט געדויערען צוויי טעג.

קאָמוניקאַט פון פּוילישען פּאַר־שטעהער אין אַמעריקאַ

וועגען די געשעהענישען אין קאָוועל

ניו־יאָרק, 13. (יט"א טעלעגראַפיש).

דער פּוילישער באָטשאַפטער אין די פאַראייניגטע שטאַטען ה' פיליפּאָוויטש האָט דאָ פערעפענטליכט א קאָמוניקאַט וועגען די געשעהענישען אין קאָוועל: דעם 23־טען יוני האָבען 2 יודישע יונגעליט איבערגעקעהרט אויפ'ן מיך א שיפעל אין וועלכער ס'האָבען זיך געפונען 2 קריסטען. יענע האָבען ווידער איבערגעקעהרט דאָס יודישע שיפעל.

אויף מאָרגען איז פאָרגעקומען א געשלעג צווישען יודישע דורכגעהער, בעת וועלכען ס'איז פערוואונדעט געוואָרען א גענוסער שטשוטשינסקי. בעת'ן מאַסקוראַנגעלויף זענען פערוואונדעט געוואָרען עטליכע יודישע יונגעליט. די פּאָליציי האָט אַרעסטירט 10 מאַן, בכלל האָט דער גאַנצער אינצידענט געטראָגען א כאַראַקטער פון מאַסען־אַנגעלויף.

סאָסנאָוועץ. רעוואָלוציעס פון בורצעוו'ן וועגען קוטיעפּאָווס פערשווינדען

די אַגענטען פון ג.פ.או. זענען פאַר זייער נישט געשיקטער אַרבייט דערשאָסען געוואָרען אין מאָסקווא

פּאַריז, 13. (ספּ. טעל).

די סענסאַציאָנעלע ערקלערונג פון געוועזענעם רוסישען רעוואָלוציאָנער בורצעוו, אַז עס איז איהם געלונגען צו ענטדעקען דאָס געהיימניש פון קוטיעפּאָווס פערשווינדען, האָט אַרויסגערופען א גרויסע פּערהאַנדלונג אין פּאַריז.

דער אינספּעקטאָר פון דער פראַנצויזישער פּאָליציי האָט זיך געווענדעט צו בורצעוו'ן וועגען ערקלערונגען. בורצעוו האָט זיך אָבער אָפּגעזאָגט צו געבען ערקלערונגען און ווי ער זאָגט, וועט ער דאָס שפּעטער אין חודש יולי פערעפענטליכען דעם רעזולטאַט פון דער אויספאָרשונג, וואָס ער פיהרט אויך אין יענער האַנט.

לויט רעוואָלוציעס פון בורצעוו'ן איז קוטיעפּאָוו ערמאָרדעט געוואָרען דורך די אַגענטען פון ג.פ.או. אין פראַנקרייך, די דאָזיגע אַגענטען זענען נאָך זייער צוריקקומען קיין מאָסקווע דערשאָסען געוואָרען, ווייל זיי האָבען זייער שמוציגע אַרבייט מיט קוטיעפּאָוו'ן אַדורכגעפיהרט נישט געשיקט.

לויט בורצעוו'ן געפינט זיך דער הויפּט־אַנפיהרער פון אַטענטאַט אויף קוטיעפּאָוו'ן אין פראַנקרייך.

ענגלישע טאַנקס און פּאַנצער־אויטאָמאָבילען פאַר סאָוויעט־רוסלאַנד

לאָנדאָן, 13. (ספּ. טעל.)

נעכטען איז אין ענגלישען פּאַרלאַמענט אַריינגעטראָגען געוואָרען א צווייטע אינטערפּעלאַציע וועגען דער סאָוויעטישער קויף פון טאַנקס אין ענגלישע געווער־פאַבריקען.

א קאָנסערוואַטיווער דעפּוטאַט האָט זיך אָנגעפרעגט אויב די 40 טאַנקס און די 20 פּאַנצער־אויטאָמאָבילען זענען געמאַכט געוואָרען לויט די סאָוויעטישע פּלענער אָדער ענגלישע.

דער פאָרזיצענדער פון האַנדעלס־אַמט האָט ערקלערט, אַז די טאַנקס און פּאַנצער־אויטאָמאָבילען זענען געמאַכט געוואָרען אין וויקערס פאַבריק לויט די אייגענע פּלענער פון דער פירמע. דאָס קריגס־מיניסטעריום האָט נישט געמאַכט קיין שום שוועריגקייטען ביים אַרויספיהרען די טאַנקס קיין סאָוויעט־רוסלאַנד.

א באַהן־קאַטאַסטראָפע אונטער קראָקאָוו

ווינא, 13. (ספּ. טעל.)

פון קראָקאָוו איז מען מודיע וועגען א נייער באַהן־קאַטאַסטראָפע, וואָס איז געשעהן אויף דער סטאַנציע מורנעפּא ביי קראָקאָוו.

דער שפּורער מאַשיניסט האָט נישט בעמערקט די סיגנאַלען און דער שנעל־צוג, וואָס איז געגאַנגען קיין קראָקאָוו איז מיט דער גאַנצער קראַפט אַריינגעפאָהרען אויף א פּאַסאַזשיר־צוג. אייניגע וואַגאָנען זענען צושמעטערט געוואָרען. די צאָהל קרבנות איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

עמיגראַציע־פערלייכטערונגען קיין אַמעריקאַ

פאַר פרויען פון אַמעריקאַנער בירגער, וועטעראַנען פון וועלט־קריג

וואַשינגטאָן, 13 (ספּ. טעל.) דער סענאַט האָט אָנגענומען די אויסבעסערונג צו דעם אימיגראַציע־ביל פון סענאַטאָר קיבעל, לויט וועלכער אויסלענדערינס, פרויען פון אַמעריקאַנער בירגער, וועטעראַנער פון וועלט־קריג, וועלען אויסגעשלאָסען ווערען פון דער עמיגראַציע־קוואָטע און וועלען קענען פאָהרען צו זייערע מענער אָהן שום שוועריגקייטען.

קיבעל'ס אימיגראַציע־ביל און די אויסבעסערונגען צו איהר זענען איבערגעשיקט געוואָרען צום פּרעזידענט הוּווער צום אונטערשרייבען און דערנאָך וועט דאָס געזעץ אַריין אין קראַפט.

רומעניש־ער ענטפער אויף בריאַנס מעמאָריאַל

פּאַריז, 13 (ספּ.טעל.) מיניסטער מינאָרעסקו האָט נעכטען איבערגעגעבען דער פראַנצויזישער רעגירונג דעם ענטפער פון דער רומענישער רעגירונג אויף בריאַנס מעמאָריאַל וועגען די פעראייניגטע שטאַטען פון אייראָפּא.

דער ענטפער ענטהאַלט א ענטוזיאַסטישע צושטימונג צו בריאַנס פּראָיעקט אָבער נאָר מיט דעם בעדינג, אַז עס וועט גאַראַנטירט ווערען די אונבעריהרליכקייט פון די טעריטאָריאַלע בעשלוסן, וואָס מעגליכמען לויט די שלום־טראַקטאַטען.

דער ענגלישער ענטפער ווערט ערוואַרט די קומענדיגע וואָך.

קאַמף מיט'ן פאַשיזם דורך אַעראָפּלאַנען

פּאַריז, (13. (ספּ. טעל.)

נעכטען איז אווענד איז ביי סאַן גאָטאַרד אין שווייצאַריען אַראָפּגעפאַלען אַן אַעראָפּלאַן מיט וועלכען עס האָט אָנגעפיהרט דער איטאַליענישער לופט־פליהער באַסאַנעלי, בעת'ן לאַנדען איז דער אַעראָפּלאַן צושטערט געוואָרען, און דער לופט־פליהער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

לויט די מעלדונגען פון די שווייצאַרישע קאָרעספּאָנדענטען פון די פּאַריזער ציימונגען זאָל עס זיין דער זעלבער אַעראָפּלאַן, וועלכער האָט נעכטען איבער מיילאַנד אַראָפּגעוואָרפען עטליכע טויזענד אויפרופען, אין וועלכע עס ווערט אויפגעפאָדערט אַראָפּצוואַרפען דעם פאַשיסטישען רעזשים.

דער שווער־פערוואונדעטער לופט־פליהער איז דורך דער שווייצאַרישער פּאָליציי אַרעסטירט געוואָרען און עס וועט געפיהרט א אויספאָרשונג.

לאָדז וועט אַרויס מיט נצחון פון קריזיס

אַזוי ערקלערט וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט

וואַרשא, 13. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) א מיטאַרבייטער פון א וואַרשעווער פּוילישער צייטונג האָט געהאַט אַן אינטערוויו מיט'ן לאָדזער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט וועלכער האָט געווײלט אין וואַרשא זענען די לאַגע אין לאָדז.

וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט האָט ערקלערט, אַז די לאַגע אין לאָדז האָט זיך לעצטענס פערבעסערט, אין די פאַבריקען אַרבייט מען איצט מעהר ווי פריהער און דער קריזיס ווערט כסדר שוואַכער.

דער קריזיס וואָס די לאָדזער אינדוסטריע באַשטעהט לעצטענס אַדורכגעמאַכט האָט וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט ערקלערט, האָט אין אייניגע הינזיכטען געווירקט צו גוטען. נישט געוואָרען אינטערנעהמונגען פון קליינע פאַבריקאַנטען, וואָס האָבען נישט געהאַט קיין אום אַן־קאַפּיטאַל האָבען זיך גענומען ליקווידירען, די לאָדזער סחורות האָבען א אַזוי אַ אומער טום אויפ'ן אינלענדישען מאַרק. אויף די אויסלענדישע מאַרק טרעפט די לאָדזער אינדוסטריע אָן אויף שוועריגקייטען צוליב די לאַנג־טערמיניגע קרעדיטען, וואָס מען פאָדערט, ספּעציעל סאָוויעט־רוסלאַנד.

צום סוף האָט וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט ערקלערט אַז די ריהריגקייט פון לאָדזער מענש גאַראַנטירט, אַז לאָדז וועט סוף כל סוף אַרויסקריכען, אַז לאָדז וועט סוף כל סוף אַרויס מיט נצחון פון איצטיגען קריזיס.

אַנטי־פּוילישע דעמאָנסטראַציעס אין גריכענלאַנד

אַטען, 13 (ספּ. טעל.) נעכטען נאָכמיטאָג האָט א גרופּע קאָמוניסטען אַטאַקירט דעם בנין פון דער פּוילישער פּאָרשטעהערשאַפט און אויסגעהאַקט דאָרט מיט שטיינער אייניגע שויבען.

די דאָזיגע דעמאָנסטראַציע זאָל זיין געוועזען א פּראָטעסט געגען דער פּעראורטיילונג פון קאָמוניסטען אין פּוילען.

די גריכישע פּאָליציי האָט אַרעסטירט אייניגע קאָמוניסטען.

דער פּסק־דין אין פּראָצעס פון די פּ.פּ.ס. לעוויצאַ

פּינסק, 23 (טעלעפאָניש).

אין דעם פּראָצעס געגען די 25 מיטגלידער פון די פּ.פּ.ס.־לעוויצאַ וואָס ציהט זיך שוין זייט סוף חודש יוני אין קרייז־געריכט אין פּינסק איז נעכטען אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל עס זענען פערמשפּט געוואָרען וולאַדיסלאַוו מעהל, פּיאָטר מעניכאַ, פראַנציסעק דאַניעלאַק צו 5 יאָהר שווערע תפיסה, פראַנציסעק איגנאַץ אויף 4 יאָהר שווערע תפיסה, אַדאַם טובאַרט אויף דריי יאָהר, מיכאַל קוויאַט אויף 1 יאָהר תפיסה און סטעפאַן קאָזמעטשאַק אויף אַיין יאָהר פעסטונג. די איבריגע בעשולדיגטע זענען בעפרייט געוואָרען.

אַלע פערמשפּטע זענען בעשולדיגט געוואָרען אַז צוגרייטען א בעוואַפענטע איבערקעהרעניש אין פּוילען.

באָקס־מעטש

„מכבי“ (בערלין) — דאַנציגער פּאָליציי

דאַנציג, 13. (יט"א טעלעגראַפיש).

נעכטען איז דאָ פאָרגעקומען א מעטש צווישען דעם בערלינער „מכבי“ און דער מאַנשאַפט פון דער דאַנציגער שוץ־פּאָליציי. דער מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט'ן רעזולטאַט 8:6 לטובת „מכבי“

אַראַבער וועגען די יודישע איינוואַנדערער

ירושלים, י.ט.אַ.) דער האַלב־אָפיציעלער אָרגאַן פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע „אל האַיאַט“ פערעפענטליכט אַן אָפענעם בריף צו סער דזשאָן האָפּ סימפּסאָן. דער אויטאָר פון בריף פאָדערט אויף סער סימפּסאָן, ער זאָל אַרויסזאָגען זיין מיינונג וועגען דער פראַגע פון די אַראַבער, וואָס געפינען זיך איצט אין אייראָפּאַ אָדער אין אַמעריקאַ און קענען נישט צוריקקעהרען קיין א"י. זיי האָבען — שרייבט די צייטונג — מעהר רעכט אויף צוריקקעהרען קיין ארץ־ישראל ווי די אימיגראַנט פון רוסלאַנד, פּוילען אָדער רומעניען".

די צייטונג האַלט, אַז די אַראַבער, וואָס האָבען פערלאָזען זייער לאַנד זענען מעהר אַרבייטסזאַם ווי די יודען.

HELENÓW

לויט דער בעמיהונג פון קרייז־ראַט פון דער צענטראַלער אָרגאַניזאַציע פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון אינטעלעקטועלע אַנגעשטעלטע און זשורנאַליסטען־סינדיקאַט

וועט פאָרקומען דעם 20־טען יולי ד. י. פאַלס פון אונגינסטיגען וועטער ד. 27 יולי

א זומער־רעדוטע

מיט א זעהר פערשידענאַרטיגען פּראָגראַם

צווישען אַנדערע: פאַנטען־לאָטעריע (יעדער לאָס געווינט) / קאָנקורס מיט פּרייזען פאַר'ן שענסטען קליידל / טענץ / סאָלאָ־אויפטריטען פון אַרטיסטען קינסטליך פייער / און אַ סך, אַ סך איבעראַשונגען / אָרקעסטער און מוזיק. אויפטריטען אונטער דער לייט. פון Teodor Ryder / קומט אַלע!

HELENÓW

HELENOW

HELENÓW

לאדז, 14 יולי 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 14 יולי 1930

אין דער פאליטיק דארף מען אלץ נעמען ערנסט, אבער גארנישט טראגיש

גרויסע רעדע פון סער הערבערט סעמיועל אויף דעם מכבי-באנקעט פאר די יודישע מיטגלידער פון ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, (י.ט.א) ווי מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, האט דער „מכבי"-ארדען די טאג איינגעארדנעט אנ'אויפנאהמע פאר די יודישע מיטגלידער פון ענגלישען פארלאמענט.

א בעגריסונגס-רעדע האט געהאלטען ה' הער-מאן קאהען, וועלכער האט אנגעוויזען, אז גענוי מיט 100 יאהר צוריק האט זיך אנגעהויבען די עמאנציפאציע-בעוועגונג פון די ענגלישע יודען. קורץ נאכדעם זענען די יודען צוגעלאזט געווארען אין פארלאמענט.

סער הערבערט סאמיועל האט געהאלטען א לענגערע רעדע, אין וועלכער ער האט צוו. אנד. ערקלערט: די ענגלישע יודען האבען צו פארדאנקען זייער שטעלונג נישט דער פאליטישער טעטיגקייט נאר זייער ארבייט אויף אנדערע געביטען. לארד רידינג האט זיך קונה שם געווען אויפ'ן אויסער-פארלאמענטארישען געביט. סאמועל אלעקסאנדער האט זיך אויסגעצייכענט אלס פילאזאף, יעקב עפשטיין — אלס קינסטלער. די דריי עקזיסטירענדע יודישע פארטייען אין ענגלאנד — האט ווייטער ערקלערט סער סעמועל — זענען אין געוויסע פונקטען נישט איינינג. אין דער ענטוויקלונג פון א"י — זענען אבער אלע יודישע פארטייען פעראינטערעסירט אין א גלייכער מאס. א געוויסער פראנצויזישער שטאטס-מאן האט זיינערצייט געזאגט: „אין דער פאליטיק דארף מען אלץ נעמען ערנסט אבער גארנישט טראגיש". די ארץ-ישראל-געשעהענישען רופען ארויס פיל מיינונג-פערשידענהייטען אבער הגם די געשעהענישען זעלבסט זענען געווען טראגיש, דארף מען אבער אויף וויפיעל עס האנדעלט זיך וועגען א"י-ווערק נישט נעמען טראגיש. אין אלענפאלס האב זיך קיינמאל נישט געהאלטען אין דער מיינונג, אז די יודישע נאציאנאלע היים אין א"י איז בעדראהט. עס מוז אבער געמאכט ווערען א וויכטיגער בעדינג, די בריטישע רעגירונג זאל דורכפיהרען א גוט דורכגעטראכטע און זארגפעלטיג פרעציזירטע פאליטיק. איך האף, אז איך וועל האבען א געלעגענהייט צו בעריהרען די פראגע אין פארלאמענט נאך אין לויף פון דער איצטיגער סעסיע. אין דער פראגע זענען פערהאן מיינונגס פערשידענהייטען. אין איין פונקט אבער געהען זיך אלע צונויף. דאס איז די בעוואונדערונג פאר'ן ווערק פון אונזערע חלוצים אין א"י. זיי צוליב וועלען מיר ווייטער פיהרען אונזער ארבייט, כדי צו העלפען זיי אין זייערע אנשטרענגונגען. די חלוצים שטעלען מיט זיך פאר א בעמערקענסווערטען טיפ מענש. פיהרענדיג אנ'איינפאך לעבען און בעשעפטיגענדיג זיך מיט פראקטישע ענינים נעמען זיי אנ'אנטייל אין אינטעלעקטועלען לעבען. די דאזיגע פערבינדונג צייכענט האפנונגספולע פערספעקטיווען פאר דער צוקונפטיגער קולטורעלער ענטוויקלונג פון א"י.

דעפ. מארקוס האט אין זיין רעדע בעטאנט די אויפגאבע פון די יודישע מיטגלידער פון פארלאמענט צו שטיצען דאס א"י-ווערק. מיר האבען פליכטען, האט ער ערקלערט לגבי אונזערע וועהלער און מיר האבען פליכטען אלס יודען. נישט געקוקט דערויף, וואס איז געזאגט געווארען אין א געוויסען בעריכט (דעפ. מארקוס האט דא אין זינען דעם שאו-בעריכט) זענען די אינטעליגענטסטע מענשען ביי דער מיינונג, אז אין א"י ווערט היינט געשאפען איינס פון די ערהאבענסטע ווערק אין דער מענשליכער געשיכטע. דאס ווערק ווערט געשאפען אונטער'ן רעגען פון שמוץ, מיט וועלכען עס בעווארפען די חלוצים די ערגסטע עלעמענטען אין מערב-אייראפא.

„יודען גלויבען נישט די אראבער און די אראבער גלויבען נישט די יודען"

אראבישע שטים וועגען דער יודיש-אראבישער צוזאמענארבייט

ירושלים, (י.ט.א.) די אראבישע צייטונג „מעראאם על שארק" שרייבט אנ'ארטיקעל א. נ. „צי קענען אראבער לעבען בשלום מיט די יודען?" די יודען — ערקלערט די צייטונג — גלויבען נישט איינער דעם אנדערן, ווי אזוי קען מען ערווארטען זיי זאלען גלויבען אנדערע נאציעס. פאר דער מלחמה האבען די יודען געוואלט לעבען בשלום מיט זייערע שכנים, זייערע געשעפטען זאלען נישט ליידען צוליב דעם. זיי האבען נישט געחלומ'ט קיין גאלדענע חלומות צו ווערען א נאציע אין א"י. זיי האבען נישט געטרוימט, אז זיי קענען פאדערן פאר זיך א וועלכען עס איז איינפלוס אין די פערשידענע אמטען פון דער רעגירונג. דאן איז אבער געקומען די באלפור-דעקלאראציע און זייער נאציאנאלער כאראקטער איז ענטפלעקט געווארען. זיי האבען אנגעהויבען צו קוקען אויף די אראבער אזוי ווי אויף יעדער נאציע, וואס האט זיי אונטערדריקט. היינט גלויבען די יודען נישט די אראבער און די אראבער גלויבען נישט די יודען. די יודען זענען איבערצייגט, אז די אראבער זענען די הויפט-מניעה אויף זייער וועג צו א יודישער מלוכה און די אראבער גלויבען, אז די יודען זענען געקומען צונעמען זייער ערד און ארויסטרייבען זיי פון לאנד. ווי אזוי זשע איז מעגליך פאר צוויי נאציעס מיט אזעלכע איבערצייגונגען צו לעבען צוזאמען בשלום.

איינשטיין רעדט...

(א בריף פון בערלין)

דורכשניטליכע מענשען, פשוט'ע בשר-ודם'ס האבען א שוואכקייט זיך „צו רייבען" ארום גרויסע מענשען, הערען זיך צו צו א יעדעס ווארט, וואס געהט ארויס פון זייער מויל, מעגען זיי דערפון אזוי פיל פערשטעהן, וויפיל א האן פון בני-אדם...

די דאזיגע ערשיינונג זאגט גוט „עדות" אויף אונזער צייט, אויף די מענשען פון אונזער היינטיגען דור. זיי זענען טאקע מעכאניזירט געווארען, לעבען מיט זייערע טאג-טעגליכע קליינינקע דאגות, אבער דאך האבען זיי נישט אויפגעגעבען דעם אייביגען חלום וועגען א בעסער און שענער לעבען, וועגען דעם יום שכולו שבת... און געפינען זיי נישט דאס גליק אין די אלע נייע אויפטועכצען, מיט די מאשינען, וואו מ'קען זעהן און הערען אויף אלץ ווייטערע שטרעקעס, און פיהלען זיי אינסטינקטיוו, אז דאס אלץ מאכט נישט נעהנטער די מענשליכע הערצער צו אנ'אנדער און עס גיט זיי נישט דאס געווארטע גליק — מילא, כאפען זיי זיך צו א יעדעס נייע ווארט, וואס געהט ארויס פון די ליפען פון א וועלט-בעריהמטען געלערנטען; אפשר וועט מען הערען א ניי ווארט, וואס וועט רעדען צו דער נשמה...

אזוי איז עס אויך געשעהען לעצטענס דא ביי אונז אין בערלין, מיט איינשטיינ'ס פארטראג אויף דער וועלט-קראפט-קאנפערענץ. איינשטיין האט א נאמען אויף דער גאנצער וועלט און איז בעריהמט ביי די מאסען, אלס איינער פון די גדולים אין אונזער צייט. ס'איז אלזא גאר קיין חידוש נישט, וואס די ידיעה, אז איינשטיין וועט רעדען, און נאכמעהר, אז ער האט עפעס א נייע טעאריע, עפעס א ניי ווארט צו ענטפלעקען פאר די וועלט, האט ארויסגערופען אזא געוואלדיגע פעראינטערעסירונג, און נישט געוועזען קיין מענש אין דייטשלאנד, מ'קען עס דרייסט זאגען, וואס האט זיך נישט געוואלט צוהערען צום דאזיגען רעפעראט. די, וואס האבען נישט בעוויזען צו פערפאלען דעם קאנגרעס-זאל אבער די ברעגנעס, האבען עס אויסגעהערט געמיטליך ביי זיך און דער היים, זיצענדיג ביים ראדיא-אפאראט, א סברא, אז גאנץ ווענעג מענשען האבען פערשטאנען מכוח, וואס עס איז גערעדט געווארען, אבער אלע האבען געהערט, קיינער האט נישט אוועקגעלייגט דאס טרייבעל פון אויער ביים קלאנג פון די פרעמדע טערמינען.

איינשטיין איז אין זיין פארטראג ארויסגעטראטען מיט א נייער טעאריע וועגען דעם בעגריף „רוים". פונוואנען נעהמט זיך עס דער דאזיגער בעגריף? און ווי ווייט שטעהט ער פון דער ערפאהרונג? לאגיש בעטראכט, שטאמען נישט קיין בעגריפען פון דער ערפאהרונג, און דאך שאפען זיי זיך אין אונזער גייסט אויפ'ן יסוד פון דעם, וואס מען האט מיט די חושים געפיהלט. די ערקלערונג פון אזעלכע פונדאמענטאלע בעגריפען מוז אזוי-ארום געזיכערט ווערען און דער אויפווייזונג, און אט דעם כאראקטער פון אונזערע חושים ערלעבענישען, וועלכע האבען בכלל געפיהרט צו דער בילדונג פון בעגריפען. ביי דעם בעגריף וועגען „רוים" קען מען לייכט פעסטשטעלען, וואו עס געפינט זיך דער דאזיגער צוזאמענהאנג צווישען דער ערפאהרונג, וואס איז געמאכט געווארען מיט דער הילף פון די חושים, און דער אבסטראקציע, פון וועלכען עס שאפט זיך דער בעגריף, פאר'ן בעגריף פון „רוים" האט זיך קודם-כל געשאפען דער בעגריף מכוח דער עקזיסטענץ פון א זעלבסטשטענדיגען קערפער-וועלט, קערפער, וועלכע מען האט איינמאל געזעהען, קען מען דורך געוויסע סימנים ביים צווייטען מאל דערקענען, און עס איז בכלל נישט נויטיג, אז מען זאל זיך פארשטעלען, אז זיי פערנעהמען א געוויסען ארט אין „רוים"; מען זעהט, אלזא, אז צו דעם בעגריף „קערפער" איז נישט נויטיג דער בעגריף „רוים", און ער קען טמילא פריהער געשאפען ווערען פון דעם צווייטען בעגריף, ערשט נאכדעם ווי עס איז געשאפען געווארען דער בעגריף „קערפער", האט געמוזט געשאפען ווערען דער בעגריף „רוים" אלס דאס פערהעלטעניש פון איין קערפער צום צווייטען, אלס דאס פערהעלטעניש פון נעגענזייטיגער בעריהרונג פון די קערפערס, די אלטע פיזיק האט באזירט אויף די בעגריפען „רוים", „צייט" און „מאטעריע"; מיט דער הילף פון די דאזיגע דריי בעגריפען האט מען געוואלט ערקלערען אלץ, וואס עס קומט פאר אין דער נאטור. שפעטער איז נאך צוגעקומען דער בעגריף וועגען עלעקטרישער און מאגנעטישער מאטעריע, און 19-טען יאהרהונדערט איז געקומען א מהפכה אין דער פיזיק און האט געצוואונגען צו שאפען דעם בעגריף „עטער" אלס טרעגער פון די ליכט-כוואליעס. די אלטע פיזיק איז דורך דער ענטוויקלונג פון „עטער" און עלעקטרא-מאגנעטישע ערשיינונגען אינגאנצען ארדורכגעלעכערט געווארען.

איינשטיין האט גערעדט, און די מיליאנען פארסע איז געשטאנען צוגעשמידט, צו די אפאראטען, ווייל זי האט געפיהלט, אז דא ווערען געזאגט נייע ווערטער, און אפילו ווען מען איז איבערגעגאנגען פונ'ם אריינפיהר צו די מאטעמאטיש-[illegible]-ישע אויספיהרונגען, וואס זענען גאר פערשטענדליך פאר מענשען, וואס גיבען זיך אפ מיט יענע וויסענשאפטען — האט דער עולם נישט אפגעלאזט.

געשטאנען און געהערט, ווי איינשטיין איז געקומען צו דער מסקנא אז „רוים" און „עטער" זענען נישט קיין צוויי פערשידענע בעגריפען, זענען היינו-הך, „רוים" איז נעמליך נישט, ווי מען האט פריהער געמיינט, עפעס אנ'אבסטראקטער בעגריף, נאר די „ווירקליכסטע ווירקליכקייט", אדער דער איינציגער טרעגער פון דער ווירקליכקייט", ווי איינשטיין רופט עס אן.

דער עולם איז געשטאנען פערגאפט: הגם נאר דערפון עפעס ארויסקומען גוטס פאר דער וועלט, וועט די וועלט ווערען דערפון שענער, בעסער, און גליקליכער? אזוי האבען זיך געפרעגט די מיליאנען מאסען אין דייטשלאנד, בעת זיי זענען געזעסען ביי די טרייבלעך און זיך צוגעהערט צו דעם פארטראג פון איינעם פון די גדולים אין אונזער צייט, פראפ. איינשטיין, אויף דער לעצטער וועלט-קראפט-קאנגרעס, מענשען פערטראכטען זיך דערוועגען וואס אמאל מעהר.

ש. גאלדרויזען.

אויב ס'בלאזען נייע ווינטען

ס'וועט וואס צו זיין אמת, אז אין די מעהר ארויסגערוקטע ראנד-געגענדען פון פוילען, זאל גע-שאפען ווערען א נייער מילדערער קורס לגבי די נאציאנאלע מיעוטים. אין וואס די דאזיגע נייקייט וועט בעשטעהן, ווייסען מיר נישט, אפשר זייען עס נאך אויך נישט די העכערירענדיגע קרייזען, ווייל ס'איז ראך, אנ'ענין פון „פערטראקטאציעס", אבער מ'קען זיך פארשטעלען, אז אויב פריהער האט מען ביי די מיעוטים גענומען און זיי גארנישט געגעבען, וועט מען איצט אנשלאגען א טאקטיק פון נעבען עפעס די מיעוטים אהן א פעסטער גאראנטיע פון בעקומען ביי זיי אנ'עקוויוואלענט.

מ'האט פריהער גענומען ביי די מיעוטים די שטימען, זיי האבען נישט געגעבען, און דער עסק איז דורכגעפאלען. היינט פערשטעהט מען שוין, אפשר אז לאיאליטעט צו א הערשענדיגען רעזשים דריקט זיך נישט אויס דווקא רעדען, וואס מ'גיט זיך איהם אפ מיט לייב און לעבען. נאר אויך דורך סימפאטיע און מיטהילף אין דער געזעצגעבערישער פראקטיק און ביי אנדערע געלעגענהייטען.

אפילו אפאזיציע קען זיין א שארפע און א מילדע, ס'קען האך אבער אויך זיין א קאאליציע מיט דער רעגירונגס-פארטיי, ס'קען אויך זיין א לאיאלע זאכליכע בעציהונג. פונ'ם אוצטיגען סיים און פון די שטאט-ראטען האט אונזער רעגירונגס-פארטיי זיכער א סך געלערנט, וואו צו זוכען אהערע פריינד און ווי אזוי זיי צו זוכען. און דאס איז טאקע מסתם די סיבה פונ'ם נייעם קורס.

אבער אויב מ'מיינט, אז מ'דארף נעהמען אין בעטראכט, און דעם פרט, בלויז די טעריטאריאלע מיעוטים און נישט אונז, יודען, האט מען ווידער א טעות, וועלכער קען אויך קאסטען טייער.

צווישען יענע מיעוטים און אונז איז פערהאן א האפשער חילוק; זיי ווילען נישט געבען, און מ'האט מורא, זיי זאלען נישט נעהמען מיר אבער וועלען נישט געבען, ווייל מיר האבען שוין אלץ אוועקגעגעבען.

מיר האבען אלץ אוועקגעגעבען דער מלוכה; אונזערע לעצטע ואפטען, אונזער גאנצע עקזיס-טענץ; מיר זענען געבליבען אויסגעליידיגט, רואי-נירט. וואס האבען מיר נאך צו געבען? סימפאטיע פאר'ן רעזשים. פרעסען מיט געוואלד, מ'מוז עס דאך פערדינען.

דער רעזשים, וואס הערשט שוין 4 יאהר, וועמען מיר האבען אוואנסירט אונזערע סימפאטיעס אויפ'ן חשבון פון עתיד, האט אונזער צוטרוי נישט בערעכטיגט. ער האט אונז איבערגעלאזען אין דער זעלבינער רעכטלאזיגקייט, ווי ביי די פריהערדיגע פרינציפיעל-אנטיסעמיטישע רעגירונגען.

מיר פערלאנגען גלייכשטעלונג מיט אלע בירגערס פון לאנד, און איצט, אויב ס'וועט געהן די סדרה מיעוטים. פערלאנגען מיר גלייכשטעלונג מיט אנדערע מיעוטים.

זאל מען נישט מיינען, אז דער יודישער קיבוץ וועט זיך לאזען איגנארירען, פערטושען, רומענ-יען האט עס געפרובט און ס'האט זיך איהר נישט איינגעגעבען, אויך דא וועט עס זיך נישט איינגעבען.

איינס פון די צוויי: אדער ס'הערשט אין א לאנד געזעץ, אדער ס'הערשט אומגעזעצליכקייט. פון איצט האט נאך פוילען נישט דערגרייכט צו דער מדרגה פון א מדינה, אויף וועלכער מ'קען זאגען: צדק ילין בה. צופיל אומגלייכקייטען, צופיל פרעסענזיעס, צופיל אפאזיציע איז אין לאנד געווען.

וויל מען די פערהעלטענישען געזונד מאכען, קען מען נישט 12 פראצענט פון דער בעפעלקערונג לאזען אן א זייט, בפרט נאך שטאטישע בירגערס און גאר בעזונדער יודען!

די ביז איצטיגע טאקטיק פון דער צענטראלער רעגירונג, פערשווייגען יודען אינגאנצען, מוז אויפהערען. שוין צייט, צוצוהערען זיך צו אונזערע פערלאנגען און צוצוטרעטען צו זייער בעפרידיגונג.

אויב ס'בלאזען נייען ווינטען, קענען זיי נישט אויסמיידען אויך די יודישע פענסטערס.

פ. ס.

פערענדיגט די בוי-ארבייטען אויף דער קאלאניע תל-מאנד

ירושלים (יט"א) די בוי-ארבייטען אויף די פלאנטאציעס תל-מאנד זענען פערענדיגט געווארען.

די א"י-געזעלשאפט פאר פאמעראנצען-פלאנטאציעס אין תל-מאנד, וואס איז געגרינדעט געווארען דורך לארד מעלטשעט, האט אין צוזאמענהאנג דערמיט בעשלאסען איבערצוטראגען איהר הויפט-ביורא פון יפו קיין תל-מאנד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 14 יח תמוז תר"ץ

יולי
זון-אויפגאנג 3.21
זון-אונטערגאנג 7.59

געהעכערט דעם פרייז אויף געבעקס

אויף דער לעצטער זיצונג פון מאגיסטראט איז געהעכערט געווארן דער פרייז פאר זעמעל אויף א 1.20 זל. פאר א קילא און ברויט — 75 גר' פאר 2 קילא.

דעלעגאציע פון דייטשע ארבייטער

בעקלאגט זיך אויפ'ן קאנסטאנטינער בורמיסטש

(2) א דעלעגאציע פון דער דייטשער סאציאליסטישער פארטיי בראש מיט'ן דעפוטאט צערבע האט זיך געווענדעט צום סטאראסטא דשעווסקי און איהם געבעטן צו אינטערווענירען אז דער בורמיסטש פון קאנסטאנטין, גרעגעל, זאל אפגעשטעלט ווערען און זיין אמט פאר שלימזלדיגען ווירטשאפטען. די דעלעגאציע האט אויך געבעטן אז דער שטאט-ראט און קאנסטאנטין זאל פונאנדערגעלאזט ווערען און ס'זאלען בעשטימט ווערען נייע וואהלען.

היט אייערע קינדער

(א) אויף טשענסטאכאווסקא 19 איז פון פענסטער פון ערשטען שטאק ארויסגעפאלען דער 2-יאהריגער יעשי קוואשניעווסקי. און א שווערען צושטאנד האט איהם די פאגאטאווע אפגעפירט אין אנא-מאריא שפיטאל. די פאליציי האט צונויפגעשטעלט געגען די עלטערן א פראטאקאל.

(ב) אויף וועלקא 19 איז פון פענסטער פון צווייטען שטאק אראפגעפאלען לעאן מאצעס און זיך צובראכען דעם שארבען. און א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפירט אין שפיטאל.

פאטאגראפיעס צו פעסער

די שטעטישע סטאראסטווע דערמאנט די פעראינטערעסירטע פערזאנען, אז די פאטאגראפיעס צו די פערזענליכע דאקומענטען מוזען זיין לויט א בעשטימטען דורכ'ן מיניסטער זם טיפ.

מען וועט נישט אננעהמען קיין פאטאגראפ אין הוטען, נישט קיין אז סדריקליכע טונקעלע א.א.וו.

מיליטער-לייט האבען וואהל-רעכט

בעת די וואהלען צו די שטאט-אמט

(—) דאס קריגס-מיניסטעריום האט אויפגעקלערט אז דער דעקרעט וועגען וואהלען צו די זעלבסטפערוואלטונגען אין געוו. קרוין-פוילען פון יאהר 1918 בענעמט נישט און זייער וואהל-רעכט די מיליטער-לייט און אקטיווען דינסט. דערפאר האבען אלע אפיצירען, פראפעסיאנעלע אונטער-אפיצירען, און שערזשאנטעס און איבערטערמינען דינסט האט רעכט זיך צו בעטייליגען און די וואהלען, און דאס מיניסטעריום ערלויבט זיי דאס דאזיגע רעכט אויסצונוצען.

צום 26-טען יאהרצייט פון ד"ר ט. הערצל

טרויער-פערזאמלונג אין דער ציונים-טישער ארגאניזאציע

צוליב כ' תמוז, דעם 26-טען יאהרצייט פון ד"ר טעאדאר הערצל ארדנט איין די הינע ציוניסטישע ארגאניזאציע מארגען, דינסטאג, 8.30 אין אווענד און איינענעם לאקאל א גרויסע פערזאמלונג געווידמעט דעם פערשטארבענעם פיהרער, דעם שעפער, פון פאליטישען ציוניזם. מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: הער. י. אונגער און ה' משה לימנג. דער איינגאנג צו דער פערזאמלונג איז פריי.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: עפשטיין, פיעטריקאווער 225; בארטאשעוויטש, פיעטריקאווער 95; ראזענבלום, ציגעלניאנא 12; גארפיין, חמבארגא 54; קאפראווסקי, נאזשאר מיעסקא 15.

א מעשה מיט א „קוזין" וועלכען קיינער קען נישט

און א געהיימנישפולער זעלבסטמארד פון א יונגער דינסטמיידעל

(2) אויף וואלטשאנסקא 43 וואוינט די פאמיליע אבע, וועלכע איז איצט ארויסגעפאהרען אויף זומער-וואוינונג און האט איבערגעלאזט אין דער וואוינונג די 18-יעהריגע דינסט תעלעניא פאוליאק, שבת ביינאכט איז אין דער וואוינונג פון אבע געקומען עפעס א יונגער עלעגאנטער הער און זיך פארגעשטעלט אלס קוזין פון די אבעס. אזוי ווי ער האט קיינעם נישט געטראפען אינדערהיים, האט ער ערקלערט אז ער וועט בלייבען נעכטיגען און די דינסט האט עס איהם דערלויבט.

דער זוהן פון הויבטוויצער ציגלער האט בעמערקט, אז אויפ'ן הויף דרעהען זיך ארום עפעס צוויי אומבעקאנטע און איינער איז ארויף אין דער וואוינונג פון אבע און איז דארט פערבליבען. איהם איז דער ענין פארגעקומען פערדעכטיג און ער האט וועגען דעם געמאלדען דער פאליציי. א פאליציאנט איז אוועק אין דער וואוינונג פון אבע און פערבעטען דעם קוזין און פאליציי. יענער האט פריהער נישט געוואלט גהון, אבער איז סוף כל סוף אוועקגעגאנגען און ווען ער האט זיך אין פאליציי אויסלעגיטימירט מיט א פאס אויפ'ן נאמען אבע, האט מען איהם בעפרייט. אבער ער איז שוין אין דער וואוינונג פון אבע מעהר נישט געגאנגען.

נעכטען נאכמיטאג האבען די שכנים בעמערקט, אז פון אבעס וואוינונג שפירט זיך גאז. ווען מ'האט אנגעקלאפט אין טיר און קיינער האט נישט געעפענט, האט מען אויפגעריסען די טיר און ווען מ'איז אריין אינעווייניג האט מען געטראפען די דינסט ליגען א פערחלשטע. מ'האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע און דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט אז די פאוליאק האט זיך פערסמט מיט וואלקדוויערע און האט געעפענט דעם קראן פון גאז. מ'האט זי אפגעפירט אין שפיטאל און די פאליציי האט ארויסגערופען די אבעס פון זומער-וואוינונג און פערפיהרט אנ'אויספארשונג. די סיטשעלם זיך ארויס אז אין דער וואוינונג אלץ אין ארדנונג און עס פעהלט נישט. אבער אבע האט ערקלערט, אז ער קען נישט קיין שום קוזין און ווייסט נישט ווער ס'האט געקענט צו איהם קומען. די שכנים ערקלערען אז צוליב דעם ראווינען ווייס פון דעם קוזין האבען די שכנים אז פ'ן הויף אפגעלאכט פון דער דינסט און איהר דראהט אז זי וועט בעקומען א „שווארץ ביכעלע".

די פאליציי פיהרט ווייטער די אויספארשונג. פאוליאק האט נישט געקענט פערהערט ווערען, ווייל זי איז נאך נישט געקומען צו זיך.

שכור'ער פאטער שטויסט די פרוי און קינד אונטער אנ'אויטא

דאס קינד שטערבליך פערוואונדעט, די מוטער — לייכט

(2) נעכטען ביינאכט, איז אויף פיעטריקאווער נאס ביי דער אווארקא פארגעקומען א שרעקליכער פאל: פון פאלודניאווא אויף פיעטריקאווער וועגען ארויסגעגאנגען א מאן מיט א פרוי וועלכע האט געפיהרט פאר'ן האנט א 2-יאהריג קינד. אין דעם ווען זיי דערגעהען, אז ס'פאהרט אן א טאקסובקע, דער מאן, אנטאני טאמטשאק, וועלכער איז געווען אביסעל בגילופין האט דערזעהענדיג די טאקסובקע א שטויס געטאן די פרוי מיט'ן קינד פאראויס און אליין זיך צוריקגעצויגען אויפ'ן טראטואר, דער שאפער פונ'ם אויטא יוזעף וורוצקי האט א קעהר געטון דעם אויטא און א זייט און די מוטער, נישט אריינטערענדיג זיך האט זיך אויך מיט'ן קינד א ריס געטון אין דער-עלבער זייט און איז — ט', קינד אריינגעפאלען אונטער'ן אויטא, וועלכע איז מיט די רעדער אריבערגעפאהרען איבער ביידען.

דער שאפער האט פערהאלטען דעם אויטא און מיט דער הילף פון א פאליציאנט און אנגעלאפענע דורכגעהער ארויסגעצויגען די פערבלוטיגטע קרבנות. מ'האט ארויסגערופען פאגאטאוויע, ביים קינד האט געפלאצט דער שארבען און מ'האט עס אפגעפיהרט אין אננא-מאריא שפיטאל. זיין צושטאנד איז זעהר א שווערער. די פרוי טעשקא האט בעקומען די ערשטע הילף און מ'האט זי אפגעפיהרט אהיים. טאמטשאק איז אפגעפירט געווארען און פאליציי-קאמיסאריאט און איז דארט פערהאלטען געווארען ביז ער וועט זיך אויסניכטערען. דער שאפער איז בעפרייט געווארען.

סקאנדאל אויף א פוסבאל-מעטש

בעפאלען יודישע שפילער און צושלאגען ביז בלוט

נעכטען איז אויפ'ן ספארט-פלאץ פון „טור" פארגעקומען א מייסטערשאפטס-מעטש וועגען דער „צע"-קלאס אין לאדז צווישען, דעם יוד. ארבייטער קלוב „שטערן" און „גייער".

דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט'ן נצחון פון „שטערן" און פערהעלטניש 1:2. די טויערן האט ערצילט ווילבערבערג.

מיט'ן אויסגאנג פון מעטש ווענען די „גייער"-שפילער נישט געווען צופרידען און נאך דעם ווי דער מעטש האט זיך פערענדיגט איז געקומען צו א אונגעהערטען ווסטען סקאנדאל. די פוילישע שפילער האבען זיך אפנים געוואלט „אפרעכענען" מיט די יודען פאר'ן פערשפילטען מעטש. אין מאמענט, ווען די יודישע מאנשאפט האט פערלאזט דאס שפיל-פעלד איז דער שפילער פון „גייער" קראווטשיק אנגעפאלען מיט נאך דריי אנדערע זיינע חברים אויפ'ן יודישען שפילער הענדעלעס און איהם צושלאגען ביז בלוט. אזוי ווי העגדעלעס האט געמוזט אנקומען נאך הילף צו דער פאגאטאוויע. אויך אנדערע יודישע שפילער פון „שטערן" ווענען צושלאגען געווארען.

א שעה צייט ווענען די יודישע שפילערס געווען בעלאגערט פון די „גייערווצעס" וועלכע האבען בעווארפען די יודען מיט שטיינער. ערשט א דאנק דער הילף און שוץ פון איינגע „טורווצעס" מיט זייער לייטער ה' לאוקס בראש איז די יודען געלונגען צו פערלאזען דעם פלאץ, אינטערעסאנט איז, דאס ביי דעם אלעם האט זיך אויפ'ן פלאץ געפונען דער טוטגליד פון ל.א.ז.פ.נ. ה' וועגרע. ווען די לייטונג פון „שטערן" האט זיך צו איהם געווענדעט נאך הילף האט ער נישט געוואלט זיינע בהורים (וועגרע איז דער פיהרער פון „גייער") צו ארדנונג.

א.עלכע סקאנדאלען טארען נישט געדולדעט ווערען. דער „ל.א.ז.פ.נ." דארף זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירען.

פון געריכט

3 חדשים טורמע פאר בעליידיגען

און אלעקסאנדער האבען געהאט בעכנות געשעפטען א געוויסער וואגמאן און יעקב שניטקינד. וואגמאן האט ביליג פערקויפט זיינע סחורות און שניטקינדען איז שווער געווען מיט איהם צו קאנקורירען, האט ער אנגעהויבען דערצעהלען די קונים, אז וואגמאן קויפט זיינע סחורות אין פערדעכטיגע ערטער ביי גנבים און ער האט דעריבער ביי איהם נישט צו קויפען, כדי אליין נישט אריינצופאלען.

דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, האט וואגמאן אנגעקלאגט שניטקינדען אין געריכט. אויפ'ן פראצעס איז זיך שניטקינד נישט מודה געווען, אבער איינגע עדות האבען פעסטגעשטעלט, אז שניטקינד האט זיי דערצעהלט וועגען וואגמאנען בעליידיגענדע זאכען און דאס געריכט האט שניטקינדען פער משפט אויף 3 חדשים טורמע.

וועגען א גנבה

אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס געגען מ. ח. גוטשטאט, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין אויספירען אויף דער פאסט זאכארניע 69 א טאשען-גנבה ביי א געוויסען משה וואקסמאן. אין דער ערשטער אינסטאנץ איז גוטשטאט פעראורטיילט געווארען אויף 3 חדשים. דאס אפעלאציע-געריכט אבער האט אויסהערענדיג דעם פערטיידיגער ה' מאקסימיליאן רובין דעם פעראורטיילטען בעפרייט פון יעדער שטראף.

שרפות אין שעראדזער קרייז

(2) פערגאנגענע נאכט איז אין דארף ווירובלעווקע אויסגעבראכען א שרפה. צוליב ווינט האט זיך דער פייער שנעל פערשפרייט, און טראץ דעם וואס אין דער רעטונגס-אקציע האבען אנטייל גענומען אלע פייערלעשער-אפטיילונגען פון דער אומגעגענד, זענען פערברענט געווארען 18 ווירטשאפטען, טויטער און לעבעדיגער אינווענטאר תבואה א.א.וו.

דער שאדען איז זעהר גרויס.

קדוש השם ביי די ווילנער

היינט שפילען די „ווילנער" צום 297 מאל שלום אש'ס קדוש השם. עס איז א זעלטען געשעהעניש, נישט בלויז אין יודישען טעאטער, נאר אין דער טעאטער-וועלט בכלל, אז א שטיק זאל באלד 300 מאל געשפילט ווערען. בפרט א ליטעראריש ווערק און א קינסטלערישער אופפיהרונג, וועלכע איז פון דער גאנצער יודישער פרעסע בעצייכענט געווארען אלס טעאטראלע דערהויבונג, וואס די יודישע ביהנע אין פוילען האט נאך נישט געהאט. מיט איזוי פיל סצענישע שיינקייטען, הן פון גאנצען אנסאמבל, הן פון די איינציגע אויפטרעטען פון מרים ארלעסקא, יעקב וויסליץ און יוסף קאמען. נאכ'ן דבוק איז עס די צווייטע ערנסטע אויפפיהרונג, וואס האלט זיך אזוי לאנג אויפ'ן אפיש, און איז געווארען די סענסאציע פון דער יודישער ביהנע.

דער נעכטיגער „קאמוניסטישער טאג" אין לאדז

ארעסטירט 11 פערזאן

(א) צוליב'ן קאמוניסטישען טאג, וואס עס איז נעכטען פארגעקומען און גאנץ פוילען האבען די לאדזער קאמוניסטען געוואלט מיטינגען אויף לעגארדס פלאץ, שייבלערס מארק א.א.וו. אבער די מיטינגען זענען איז ערגיץ נישט פארגעקומען. פיל האט געשטערט דערצו דער רעגען וואס האט נעכטען געגאסען א גאנצען טאג.

ביינאכט האט פאליציי ארעסטירט עטליכע יונגעלייט וועלכע האבען מיט שאבלאנען אויסגעשמירט קאמוניסטישע לאזונגען. ס'זענען אויך ארעסטירט געווארען עטליכע יונגעלייט, וועלכע האבען געוואלט ארויסהענגען רויטע פעהנער.

צוזאמען זענען אין פערלויף פון נעכטיגען טאג ארעסטירט געווארען 11 פערזאן, הויפטזעכליך יונגעליכע.

פערסמט זיך מיט דענאטורירטען שפירט

(א) אין אלעקסאנדרא וואוין קאשעלנא 62 וואוינט א געוויסער אויגוסט קיזאסט. נעכטען איז צו איהם געקומען צו גאסט זיין שוועגערין, מאריאנא קוואסט פון זשעשאווא. קיזאסט האט איהר פארגעלייגט אויפצוגעמען און זי סכבר געווען, ווען סאמ'ז ארויסגעגאנגען דער שנאפס און ביידע ווענען שוין געווען בגילופין האט קוואסט ארויסבעקומען דענאטורירטען שפירט און גענומען טרונקען. ווי דאַרף בען זיך אבער באלד דערפיהלט שלעכט און מ'האט צו זיי ארויסגערופען א דאקטאר. אבער ווען דער דאקטאר איז געקומען האט ער שוין געטראפען אויגוסט קוואסט'ן א טויטען. מאריאנא קוואסט האט מען אין א שווערען צושטאנד אפגעפירט אין שטעטישען שפיטאל. פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

דער מאָרגנדיגער אפצייכנונגס-טאָג לטובת דעם יודישן עמיגראַנט

מאָרגן דינסטאג, קומט פאָר אין אונזער שטאָט אַן אָפּצייכנונגס-טאָג לטובת דעם יודישן עמיגראַנט. עס איז דאָס ערשטע מאָל ווי אין לאָדז קומט פאָר אַזאַ אָפּצייכנונגס-טאָג.

פאַר פיל איינוואוינער פון אונזער שטאָט וועט עס אויסקומען עפּיס מאָדנע, ווי איז פערהאַן אַ יודישער עמיגראַנט, אַז אַלע טויערן זענען פערהאַקט אויף זיבן שלעסער? פאַקטיש איז טאַקי נאָך קיינמאָל נישט געווען אַזוי שווער צו עמיגרירן, ווי עס איז לעצטענס, אָבער מ'פאָהרט דאָך. יעדעס יאָהר פאָהרען אָפּ פון לאָדז פילע הונדערטער יודען, און אָט די דאָזיגע עמיגראַנטען נויטיגען זיך אין הילף, אין מאָראַלישער און מאַטעריעלער. די עמיגראַנטען נויטיגען זיך אין יורידישער הילף, מ'דאַרף פאַר זיי אויסאַרבייטען די נויטיגע דאָקומענטען, אין בעשווערונגס-פאַלען איגטערוועניר̈ען ביי די געהעריגע מאַכט-אָרגאַנען, מיט איין וואָרט, פאַקי ווייל די עמיגראַציע איז אַזוי בעשווערט, דאַרף מען אַנווענדען אַלע מעגליכקייטען צו דערמעגליכען די עמיגראַציע פאַר די, וואָס האָבען דאָס רעכט דערויף.

די דאָזיגע אַרבייט פיהרט טאַקי אויס די יודישע צענטראַלע עמיגראַציע געזעלשאַפט „יעאס", וואָס האָט אין לאָדז איהר אָפּטיילונג. עס איז זיכער, אַז די היגע יודישע בעפעלקערונג וועט וואַרים אונטערשטיצען דעם יודישען עמיגראַנט און צוהעלפען צום ערפאָלג פון מאָרגענדיגען אָפּצייכנונגס-טאָג.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

אויף מאָנטאָג דעם 14 יולי

11.58—צייט-סיגנאַל פון וואַרשא און העינאַל פון מאַריאַצקען-טורעם אין קראקא 12.05—מוזיק פון גראַמאָפאָן-פליטען 13.15—טאָג-פּראָגראַם, טעאַטער- און קינאָ-רעפּערטואַר 15.50—איינדרוקען פון דער פּויזענער אויסשטעלונג 16.15—קינדער-אָפּטיילונג 16.35—מוזיק פון גראַמאָפאָן-פליטען 17.10—קאָמוניקאַציע-איבערזיכט 17.35—מוזיק פון גראַמאָפאָן-פליטען 18.00—לייכטע מוזיק פון קאַווערניע „גאַסטראָנאָמיאַ" אין וואַרשאַ 19.00—פערשידענעס 19.20—גראַמאָפאָן-פליטעס 19.45—ראַדיאָ-זשורנאַל 20.15—מוזיקאַלישע פאָרטראַגען לכבוד דעם פראַנצויזישען נאַציאָנאַלען יו"ט אויסגעפיהרט דורך דעם וואַרשאווער פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער 22.00—פעליעטאָן 22.15—קאָמוניקאַטען (מעטעאָראָלאָגישער, פאָליציי- ספּאָרט- און אַנד.) מוזיק פון רעסטאָראַן „אָזאַ" אין וואַרשא.

דאס גרעסטע פערגעניגען

אויף זומער - וואוינונג און אין דערהיים איז צו לייענען אַ גוט און אינטערעסאַנט בוך. גוטע ביכער אויף אויסצוקלייבן צום ביליגסטען פּרייז איז צו בעקומען נור ביים צייטונגס-פערקויפער

ווערלביאַרזש, אלטשטאט 1.

כ'קויף אויך אַלטע ביכער. געדענקט דעם אַ רעס.

„יודענשטאָט" פון אהרן ציילין. — די ווילנער טרופּע (אָנפ. מ. מזאה)

גימכעו — מרים אָרלעסקאַ. — געצייכנט — פּריץ קליינמאַן.

סקעלעטען און שארבענס אונטער א טראטואר

פון פּיעטריקאָוו איז מען מודיע:

אַרבייטענדיג אויף יעראָזאָלימסקע גאַס ביי די גאַז-רעהרען האָבען די אַרבייטער פון גאַזאָוועיע אָנגעטראָפען אויף מענשליכע ביינער.

די אַרבייטער האָבען גענומען גראָבען טיפער און אַרויסגעגראָבען עטליכע מענשליכע שאַרבענס.

אַזוי ווי ווייטער גראָבען האָט מען נישט געקאָנט, ווייל אַ נישט וואָלט דער טראָטואַר איינגעפאַלען, האָבען די אַרבייטער אויפגעהערט צו גראָבען

אויפ'ן דערמאָנטען אָרט האָט זיך אַמאָל געפינען אַ צמענטאַרזש.

א לעבעדיגער פאַקעל

וויל לעשען דאס פייער און גיסט דערויף נאַפט

אין ווילעלון האָט דער 57-יעהריגער בעטלער אַנטאָני מאַראַן געוואָלט אָפּקאָכען זיך עפּעס אויף אַן אייזערנעם אייוועלע. פון אַ פונק האָט זיך אָנגעצינדען אַ בינט שטרוי, וואָס איז געלעגען דערנעבען.

דער בעטלער, וועלענדיג לעשען דאָס פייער, האָט על פּי טעות דערויף אויסגעגאָסען אַ באַנקעס מיט נאַפט, און אין איין רגע איז דער מאַן געשטאַנען אין פלאַמען.

מ'האָט איהם אָפּגעלאָשען און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל וואו ער איז באַלד געשטאָרבען.

ספאַרט-בעוועגונג

„ל.ט.ס.ג." — „לעגיא" 3:0
„וואַרשאַוויאַנקא" — „רוך" 0:1
„גאַרבאַרניא" — „פּאָגאָן" 0:4
„טשאַרני" — „וויסלאַ" 2;4
„הכח" — „טוריסטען" 2:1
„חשמונאי" (לאָדז) — „פּאָגאָן" 1:4
„הכח" II — „טוריסטען" II 0:0
„חשמונאי" II — „פּאָגאָן" II 4:1
„שטערן" — „גייער" 1:2
„מכבי" — „קראַוואַרשאַ" 1:1
„קראַקאָוויאַ" II — „גאַרבאַרניא" II 1:1

גענויע בעריכטען אין 5-גראָשען-בלאַט.

מעלדונג

אכטונג, אנטיילנעהמער אין מארגנדיגען אפּצייכנונגס - טאָג!

היינט, 8 אַ זייגער אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס", קיליַנסקיעגא 49 די לעצטע פערזאמלונג פון אַלע אנטיילנעהמער אין דער מארגענדיגער אָפּצייכענונג. עס וועלען פערטיילט ווערען לעגיטימאציעס, פּושקעס און עס וועלען פונאַנדערגעטיילט ווערען די ראַיאָנען. אַלע רעגיסטרירטע ווערען געבעטען אַנצוקומען צו קומען. איינשרייבען קען מען זיך נאָך היינט א גאנצען טאג אין ביוראָ פון „יעאס".

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 3 ביז 6 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 20, telef. 35-66.

די זעלבע מעדיצין

(שטיפעריי)

פון ב. קאָווגער.

הערט, קינדער, א מעשה פון מעשהלאנד: מיין **ווייב** זאל מיר געזונט און שטארק זיין, איז מיר קראנק געווארען.

זי האט געהאט היץ, קאפ-ווייטאג, א שטעכעניש אין די זייטען און עס האט איהר געדרישעט אין'ן הארצען.

וואס איך האב נאר געקאנט טון פאר איהר האב איך געטון: איך האב איהר צוגעלייגט אייז צום קאפ, איהר געגעבען בנקע-זאלץ, איינגעריבען מיט עסיג און דער עיקר — זי געקושט.

מיין ווייבעל ליבט זעהר ווען איך קוש זי: דאס אליין מאכט זי אמאל געזונט.

אבער די אלע זאכען האבען דאס מאל נישט געהאלפען. פערקערט, עס איז איהר נאך געווארען א סך ערגער...

זאג איך צו מיין שוועגערין, צו מיין ווייבס יונגערע שוועסטער, א מיידעל פון א יאהר צוואנציג, וואס זעהט אויס פונקט ווי מיין ווייב — זאג איך צו איהר:

— לאהעלע, טעלעפאנירט נאך א דאקטאר אז ער זאל באלד אריבערקומען.

— נאך וואס פאר א דאקטאר — פרעגט לאהעלע אויך טעלעפאנירען?

— איך ווייס אליין נישט. וועלכען דו וועסט קריגען. — א דאקטאר איז א דאקטאר.

האט מיין ווייבעלס שוועסטער טעלעפאנירט נאך א דאקטאר, וואס מען האלט איהם גמעט פאר א פראפעסאר.

מען רופט איהם טאקע פראפעסאר פיש-טויגעל. מען זאגט אויף איהם, אז ער האט שטודירט אין וויען, בערלין, רוים, מאסקווע און אין לאנדאן.

קומט זיך דער פראפעסאר אין א מיינ'ען אויטאמאביל, בעטראכט מיין ווייבעל, אונטערזוכט איהר הארץ, איהרע לונגען, איהר דופק, מעסט איהר היץ, קאַשערט איהרע אויגען, בעטראכט איהר צונג, נעגעל פון די הענד, ליגט ארונטער די לינקע האנד אונטער דער קאלדרע און ער נעמט דארטען קוועטשען... פערטראכט זיך אביסעל, פערטראכט קנייטשט זיך, קנייטשט דעם שטערען, קוקט אויף מיר, דערנאך ווידער אויף מיין ווייבעל און טוט זיך א זאג:

— ס'איז בלאטע!

— וואס מיינט איהר, הער דאקטאר, ס'איז בלאטע? וואס איז בלאטע?

— איך מיין אייער ווייבס דולאַת, איהר קראנקהייט איז נישט קיין קראנקהייט.

— וואס דען איז דאס?

— זי שוועגערט.

— וואס רעדט איהר? ווי איז דאס מעגליך? עס איז דאך...

אבער דער פראפעסאר שטעלט מיך אפ און רעדט ווייטער שוין מיט כעס:

— איך ווייס בעסער פאר אייך!! איך האב שטודירט אין וויען, אין בערלין, אין רוים, אין מאסקווע און...

אבער הער דאקטאר, איך בין דאך נישט קיין דאקטאר, קיין פראפעסאר, דאס איז אמת, אבער פערהייראט צו מיין ווייב בין איך? און איב איך בין פערהייראט צו מיין ווייב, בין איך דאך געזעצליך איהר מאן, זאג איך אייך, אז זי קען איצט נישט שוועגערען, איך ווייס וואס רעד...

איז דער פראפעסאר געווארען נאך מעהר אין כעס:

— איב איהר פערשטעהט בעסער פאר מיר, נאך וואס האט איהר מיך גערופען אהער? אז איך זאג אייך, אז זי שוועגערט, שוועגערט זי.

— אבער הער דאקטאר... עס איז אוממעגליך.. לאזט זיך זאגען, וועל איך אייך די זאך ערקלעהרען... וועט איהר זעהן, אז איהר האט א טעות:

— איך וויל נישט הערען, קיינע ערקלעהרונגען, פון פראסטע מענשען, איהר זייט נישט מעהר ווי איהר מאן, אבער איך בין א דאקטאר, וואס איך ווייס ווייסט איהר נישט!!

— אבער וואס איך ווייס, ווייסט איהר נישט! איך בין דאך איהר מאן!..

דער פראפעסאר האט זיך גענומען קאכען, מיך בעליידיגען, מיך גערופען „אונוויסענדער צורישגעשמאנגער, איגנאראנט, גרינהארן"...

געזעהען אזא התנגדות, בעשלוס איך נאכצוגעבען דעם פראפעסאר:

הער פראפעסאר, איך גיב זיך אונטער.. איהר ווייסט טאקע מעהר ווי איך...

— אט אזוי רעדט איהר ווי א געבילדעטער מענש, ווי אן אינטעליגענט..

און ער האט פערשריבען צוויי מעדיצינען, געהייסען מיין ווייבעל ליגען א וואך צייט אין בעט, זי זאל נישט ארויסגעהן בין ער וועט זי נישט זעהען נאך א מאל.

אז ער איז אוועק, האבען מיר זיך ביידע, איך און מיין פרוי שטארק צולאכט.

וואס איז געווען מיט אונז די שפעטערע וואכען איהר וויסן גאר פשוט, ווייל מיין ווייבעל איז ערשט געווען דריי וואכען נאך א קימפעט...

דערפאר האבען מיר געלאכט; זיך ממש געקאַלטען ביי די זייטען פאר געלעכטער.

אבער דער סוף פון דער מעשה איז נאך אינטערעסאנטער:

ווען דער פראפעסאר איז אוועק, איז מיין ווייבעל ארויס פון בעט, זי איז באלד געזונט געווארען. די מעדיצין האט זי נישט גענומען.

אויפ'ן אכטען טאג, מיר טוען א קיק — ערשט דער פראפעסאר איז ווידער דא. ער האלט טאקע ווארט, הייסט עס, איך דערקען זיין מיינ'ען אויטאמאביל.

פאלט מיר איין א מאדנער געדאנק, א משוגנער: איך בעט מיין שוועגערין, דאס מיידעל, זי זאל זיך אויף גיך ארייןלייגען אין מיין ווייבס בעט און מיין ווייבעל הייס איך אויף גיך ארייןגעהן אין קיך, איך וויל זעהן ווי וועט דא דער דאקטאר האנדלען.

מיין שוועגערין האט מיך געפאלגט, מיין ווייבעל איז אוועק אין קיך און אט איז דער דאקטאר שוין אין שלאף-צימער ביי דער „קראנקער"...

ער אונטערזוכט ווידער דאס הארץ, די לונגען, דעם דופק, מעסט די היץ, רוקט ארונטער א האנד אונטער דער קאלדרע, טאפט, קוועטשט, קנעפט און ס'וואלט זיין טייג, פערטראכט זיך ווידער ווי מיט א וואך צוריק און זאגט:

— איך זעה מיינע ווערטער נישט צוריק... איך האב נישט געהאט קיין טעות... אייער פרוי שוועגערט טאקע... אבער.. אבער...

מיר האבען אלע אויסגעשאסען אין א הילכיגען געלעכטער — — —

אבער דער פראפעסאר האט אונז נישט געהערט, ער האט זיך פארשגעזעצט ווייטער:

— און.. און.. גיט איהר די זעלבע מעדיצין!

אראבער לויבן ה' לוק'ן

ירושלים (י.ט.א.) אויף דעם באנקעט פאר דער טרוי פון ה' לוק, וועלכער איז געגעבן געווארן דורך דעם אמעריקאנער גענעראל-קאנסול אין ירושלים, האט געהאלטן א רעדע דער אראבישער בירגער-מייסטער פון שכם. דער רעדנער האט אנגעוויזן, אז די אראבער האבן הויך געשעצט די פרא-אראבישע סימפאטיעס פון ה' לוק. א צווייטער אראבישער רעדנער האט ערקלערט, אז ה' לוק האט געהאנדעלט אזוי ווי זיין געוויסן האט איהם דיקטירט אפפערנדיג דערפאר זיין שטעלונג, ווען דאס האט זיך ארויסגעוויזן פאר נויטיג.

די אראבישע רעדנער האבן אין צוזאמענהאנג דערמיט אנגעוויזן, אז בעת סער הערבערט סעמיועל איז געווען הויך-קאמיסאר אין א"י איז פערגרעסערט געווארן די צאהל אראבישע בעאמטע, זיינע נאכפאלגער דאגעגען האבן אנגעהויבן א פערקעהרטע פאליטיק.

די אראבישע צייטונג „מעראאט על שארק" קלאגט זיך, אז נאך די אויגוסט-אונרוהען איז די א"י-אדמיניסטראציע אלץ מעהר אנגליזירט געווארן. די צייטונג טרעט ארויס געגען דעם בעשעפטיגען מיט הויכע לוינען 500 בריטישע פאליציאנטען אין ארץ-ישראל.

44-טע רבנים-קאנפערענץ אין אמעריקא

ניו-יארק, (י.ט.א.) אין טראווידענס איז פארגעקומען די 44-טע יעהרליכע רבנים-קאנפערענץ אין אמעריקא. הרב שלמה פאסטער האט אין זיין רעדע אונטערגעשטראכען די שווערע נויט, וועלכע עס ליידען פיל יודישע בילדונגס-אינסטיטוציעס, איינינע סעמינארען און תלמוד תורות. יודישע מיליאנערן — האט הרב פאסטער ערקלערט — שפענדען ריזען מיליאנען-סומעס אויף פערשיעדענע נישט יודישע קולטורעלע צוועקען און זאגען זיך אפ צו שטיצען יודישע רעליגיעזע און בילדונגס-אנשטאלטען און ווילען נישט אנערקענען די יודישע שוהל. אין שלוס פון זיין רעדע האט הרב פאסטער גערופען צו בעקעמפען די דאזיגע קרענקליכע ערשיינונג.

קאנפערענץ פון רעפארם-ראבאייס
בעשליסט אריינעמען „כל-נדרי" און „התקוה" אין רעפארם-סידור

ניו-יארק. (י. ט. א.) די צענט-אלע קאנפערענץ פון די אמעריקאנער ראביי'ס האט מיט 64 געגען 58 שטימען בעשלאסען אריינצונעמען אין רעפארם-דעם נייעם רעפארם-סידור. עס איז אויך אנגענומען געווארן א בעשלוס אריינצונעמען אין רעפארם-סידור די „התקוה". לויט דעם דאזיגען בעשלוס וועט אבער פון דער אלטער טראדיציאנעלער תפילה בלייבען בלויז דער ניגון, נאמען און די ערשטע צוויי ווערטער. ראביי נייטען קראם פון ניו-יארקער טעמפל עמנואל האט פארגעשלאגען אז די איבעריגע ווערטער פון „כל נדרי" זאלען גענומען ווערען פון תהלים אדער אז מען זאל איינלאדען ביאליקן אז ער זאל צושרייבען א נייעם נוסח צוזאמען מיט די ערשטע צוויי ווערטער.

ראבי הרר פיליפסאן האט זיך ערקלערט געגען איינשליסען „כל נדרי" אין דעם רעפארם-סידור, ווייל די תפילה דערמאנט אין א צייט פון פערפאלגונגען. ראבי סטעפען ווייז האט אנגעוויזן, אז די אפילה איז געווען א רעזולטאט און נישט אן אורזאך פון יודישע מארטירערטום. ראבי איזיק לאנדמאן, רעדאקטאר פון „אמעריקען העברו" האט ערקלערט, אז עס איז פערפרידריך צו בענוצען דעם טראדיציאנעלען נאמען פאר א תפילה, וואס וועט זיין פונדעסטוועגען אנדערש.

דער פארשלאג אריינצונעמען די „התקוה" אין דעם נייעם רעפארם-סידור איז געמאכט געווארן פון ראבי סטעפען ווייז, ווייל זי ווערט געזונגען פון יודען איבער דער גאנצער וועלט מיט ענטוזיאזם און איבערגעבענהייט און דריקט אויס זייער שטרעבונג צו א נייעם יודישען לעבען.

Dr. med. **S. Heinrich**
נעהמט אן זומער-צייט אין **פאדעמביץ**
ווילא „זאכענטא"
נישט ווייט פון פענסיאנאט וויעטשארקאווסקי.
ספעציאליסט פון קינדער- און אינערליכע קראנקהייטען.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אן אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארויסגעגעבען אז די אנפראגע אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

712. נח ב.

טיקאן אייך פערהאלטען דאס ארויסגעבען דעם אויסלענדישען פאס, כל זמן איהר וועט נישט האבען דורכגעמאכט די מיליטערישע איבונגען אבער נאר אין דעם פאל, ווען איהר זענט שוין דורך א פריהערדיגע אויפפאדערונג אויף די איבונגען גערופען געווארען.

---

713. פיינווארן.

די פעראארדנונג וועגען דעם, אז רעזערוויסטען ביז 20 יאהר מוזען האבען אן ערלויבניש פון דער מיליטער-מאכט אויף אן אויסלענדישען פאס איז שוין איצט נישט פערפליכטענד.

לויט דער בעשטימונג פון דער נייער אויספיהר-פעראארדנונג צום איינהייטליכען אויסטאוש וועגען מיליטער-דינסט קאן יעדער מיליטער פליכטיגער פערזאן, וועלכער איז איבערגעטראגען געווארען אין רעזערוו, אומאפהענגיג פון אומשטאנד ווי אלט ער איז און צי ער'האט דורכגעמאכט דאס מיליטער דינסט אדער נישט בעקומען אן אויסלענדישען פאס אהן ערלויבניש פון דער מיליטער מאכט.

---

714. ש. פ.

די פערזאנען וועלכע האבען בלויז מאבילאציע קארטען ווערען אויף קיין איבונגען נישט גערופען.

---

714. ר. שטארק פון אלעקסאנדער נ. 13.
715. א לעזער פון נאפיורקאווסקעגא.
716. א פלוש-וועבער.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר פערענליך זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

---

717. אג'אופארל.

די גילטיגקייט פון אזא מין פערקויפס-אקט איז נישט אפהענגיג פון קיין שום בעשטימטע רעכטליכע פרינציפען, נאר פון איין און איינציגע אומשטאנד: צי דער קויפער האט געהאנדעלט אין גוטען גלויבען אדער נישט. קויב האט האס געריכט פעסטגעשטעלט, טצרץ קויפער א געוויסע מאס בייזוויליגקייט ווערט דער קויפס-אקט אנולירט.

---

718. א לעזער פון בזשעזשינער גאס.

הגם דער רוסישער פאס איז ארויסגעגעבען געווארען אויפ'ן סמך פון א וויטשאגג פון די ביכער פאר די שטענדיגע איינוואוינער און אין די ביכער פאר די שטענדיגע איינוואוינער ווערט מען אריינגעטראגען לויט דער געריכט-מעטריקע, פונדעסטוועגען האט געקאנט ביים רוסישען ביוראקראטישען מעלדונגס-סיסטעם טרעפען אזא אומגעלומפערטקייט, אז אנ'איינפאכער נאמען בארנשטיין זאל אין מעטשאגג פערוואנדעלט ווערען אין א בארינשטיין און פאס ווייטער — אין א בארשטיין.

אזעלכע זאכען זענען געווען מעגליך און פערשטענדליך און ס'איז פערהאן דערצו אנ'עצה און געמלעך: זיך צו ווענדען מיט אנ'ענטשפרעכענדע בקשה אין קרייז-געריכט.

ראזעגען איז אבער נישט פערשטענדליך פאר וואס דער ציוויל-שטאנד-אמט ענטזאגט זיך ארויסצוגעבען אייער טאכטער א מעטריקע וועגען זייער חתונה. וועגען ענין וואלט דעריבער כדאי געווען פאר אייך, אז איהר זאלט זיך מיט אונזער יוריסט פערזענליך פערשטענדיגען.

Sz. T. 719

ס'איז א פראגע, אין וואס פאר א מיליטערישע פארמאציע איהר האט געדינט.

דער מאגיסטראט רעגיסטרירט די משפחות פון די גערופענע אויף איבונגען רעזערוויסטען בכדי זיי צוצוגעבען אונטערשטיצונג.

Dr. med. **FELDMAN**
אקושער און פרויען-ארצט
Rzgowska 5, tel. 191-08
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג און אין דער לעצטעניצע Piotrkowska 62 פון 5.30—7.30 נאכמ.

Dr. Różaner
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 12-988
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—8 אווענד.
ספ. ווארטע-זאל פאר פרויען.

דאס ערשטע מיידעל
(פונ'ם לעבען פון דער היינטיגער יוגענט אין רוסלאנד)

פון ניקאלאי באגדאנאוו

קינער האט נישט פריבירט זי אריינצוציהען, זי איז אליין געקומען. זי איז געקומען אין אנאיינפאכער „יאטשייקע" (גרופע), וואס איז בעשטאנען פון זיבען פשוטע יונגען, פון א „בליאטעניק" מיט פערגעלטע בראשודקעס און א שטעמפעל. זי איז געווען דאס ערשטע מיידעל פון דער גאנצער געגענד, וואס האט בעגליקט אונזער קאמוניסטישע גרופע מיט איהר אריינטריט.

קינער איז דאך אין יענער צייט נישט געווען זיכער מיט'ן לעבען. אין די מעלדער האבען זיך געפונען אנטלאפענע סאלדאטען, און די קליינע מיליטער-אפטיילונגען, וואס מען האט ארויסגעשיקט צו כאפען די, האבען נישט אלע מאל געוואגט אריינצוגעהן אין וואלד.

דער דארף האט זיי בעוואכט מיט עסען און טרינקען. די יוגענד איז געווען מיט זיי. ווען מיר וואלטען אנגעצען פערהאלטען אין אונזער דארף, וואלט מען אונז פערברענט לעבעדיגערהייט, אדער דערשאסען. ווי וואסקא טשערעמוכינען, אונזער יונגען סעקרעטאר.

מען האט איהם דערהרגעט נישט דערפאר, וואס ער איז סעקרעטאר, נאר ווייל ער האט אנגעוויזען דער מיליטער-אפטיילונג דעם פלאץ, וואו עס זאמלען זיך צונויף די אנטלאפענע סאלדאטען צו פערפירען מיט די דארפס-מיידען און טאנצען אונטער דער בעגלייטונג פון הארמאניקעס. די מיליטערישע אפטיילונג איז אבער געפאלען, די יונגען געפונען א דארפס-מייד אין דער הרגעט געווארען פון א פערד, איין הארמאניקע-שפילער דערהרגעט, צוויי פערוואונדעט און איינער איז געווארען א גאנצע איבער-קעהרעניש אין וואלד.

מער עס האט ארויסגעגעבען טשערעמוכינען איז נישט בעוואוסט. נאר איינמאל, ווען ער איז געזעסען און געגעסען אוונט-ברויט, ווי נאר ער האט גענומען א לעפעל קאשע אין מויל, — טראך אין פענסטער! ער איז אזוי פערבליבען מיט'ן לעפעל אין מויל. אלע, וואס זענען געזעסען ארום טיש, האבען זיך דערשראקען, ער אבער האט אפילו נישט קיין פינטעל געטאן מיט'ן אויג.

זיין מאמע שרייט:
— וואסקא, בעהאלט זיך!

אבער וואסקא האט א קויל דורכגעשאסען די שלייפען און די אויגען זענען פערגלעזערט געווארען.

ווער עס האט געשאסען, איז געבליבען אומבעוואוסט.

נו. און ביי אונזער אומשטענדען ציהט אריין אין דער יונגענד-גרופע א מיידעל! אין דער גאנצער געגענד זענען פריהער צוויי הונדערט קאמסאמאלצעס (יונגע קאמוניסטען) און קיין איין מיידעל נישט. און מען האט נישט ערווארט, אז א מיידעל זאל זיך אנשליסען אפילו אין דער נאהענטסטער צוקונפט.

און זי איז געקומען אזוי פשוט און גלייך אין אונזער „יאטשייקע", ווי אז זי האט זיך רעדעוואוסט, וואו עס קומט פאר אונזער פערזאמלונג, ווייס איך נאך איצט אויך נישט. מיר האבען זיך פערזאמעלט הינטער פערמאכטע טירען. אפילו די איינציגע מאמע וואלט אונז נישט אויפגעזוכט. דאס מאל האבען מיר זיך פערזאמעלט ביי מיר אין באד. די באד איז גוט אנגעהייצט, א גרויסע, אויבען דיל פרישע היי ביז די קניע און בכלל מיט בעקוועמליכקייטען.

און אט זענען מיר געזעסען, געקליבען נחת, לייענענדיג א'אנטי-רעליגיעזען בוך — פאקאראטשאס רעקאמעראן (אמת, נישט קיין רוסישער נאמען, אבער מארקס איז אויך געווען א דייטש...) באקאטשא האט די גלחים און מאנאכען אזוי צונישט געמאכט און ארויסגעשטעלט אין א.א ליכט, אז די חברה האט פון ענטציקונג געהורזשעט... עס ווייזט אויס, אז די בורזשועז אליין האבען אין די גלחים נישט געגלייבט ווייל דאס בוך האט זיך געפונען אין דער ביבליאטעק פון אונזער פריץ ניעהארויעוו, ווען דריי פויערים זענען איהם בעפאלען, האבען זיי דאס בוך געפונען. מיר האבען א סך ביכער צוגענומען און איצט האבען מיר אויך אונזערע פערזאמלונגען מעהר אפט געלייענט ביכער.

אין דעם מאמענט, ווען מיר זענען געשטאנען פון געלעכטער, לייענענדיג דעם „קאטשע פון פאפער פאטער", האט זיך געעפענט די טיר און עס איז אריינגעקומען סאניא יערמאקאווא.

זי האט אונז בעגריסט און מעהר גאר נישט. און מיר, לאכענדיג, זענען געבליבען מיט אפענע מיילער, און ביי אוטאטשקינען, אונזער פארלעזער, איז ארויסגעפאלען דאס בוך פון די הענד.

מיר האבען זיך פערלוירען, ווייל מיר האבען נישט געהאט קיין שום פראקטיק, ווי צו ארבייטען צווישען פרויען, מיר האבען פשוט נישט געוואוסט, וואס מיר דארפען איצט טון. וואס טון אין אזא מינוט? א מיידעל איז געקומען און ווי אזוי דארף מען זי אריינציהען?

— איהר ווילט אריינטרעטען אין אונזער „יאטשעיקע"? — האט זיך א כאפ געטון פיסקין און ער האט א מאך געטון מיט דער האנד, ווי א קרעמער ביים קאנטאר.

— איהר ווילט עפעס קויפען, איך בין גרייט צו דינען!

זי איז רויט געווארען.

— איך וואלט געוואלט, אבער איך בין דאך מיט גארנישט בעקאנט.

— נארישקייטען, — האב איך זיך אנגערופען, — מיר וועלען אויסלערנען, גיב אן, סאניא, א מעלדונג.

מיין טאג איז געווען א זיכערער, און זי איז באלד געווארען דרייסטער, זיך אויפגעזעצט און אנגעשריבען א מעלדונג. דערנאך האט זי אונז דערצעהלט, אז זי האט געענדיגט א שול נישט ווייט פון אונזער געגענד, געארבייט אויף א קולטור-אמט, א סך געלייענט, האט זיך אינטערעסירט מיט קאמסאמאל און וויל ארבייטען אין אונזער דארף.

מיר האבען אלע געקענט גוט סאניא, איך און וואלאווען, האבען צוזאמען מיט איהר זיך געלערנט אין שולע. זי האט איינמאל עפעס אנגערערט אויף מיר, און איך האב זי דערפאר אנגעריסען באר די האר. איהר פאטער, אנ'אונזעריגער פויער, האט זיין גאנץ לעבען געשקלאפט ביים פריץ. ווען עס האט זיך אנגעהויבען די רעוואלוציע און די פויערים זענען גענומען טיילען זיך מיט ניעהאראיעווס מאיאנטעק, האט ער זיך נישט געשטעלט אויף דער זייט פון זיינע באלעבאטים. ווי א טייל פויערים, נאר פערקעהרט, ער האט מיט אלע כוחות געהאלפען אין דער פונאנדערטיילונג, בעזונדערס ביים פערטיילען די פערד.

— דו, קליפ, נעהם נישט דאס פערד, עס איז א הויציק פערד און דו ביסט א הויציקער מענש, דו וועסט אומברענגען דאס פערד, נעהם בעסער דעם גרויען, א רוהיגער ארבייטס-פערד.

— מאטווי איליטש, קוואפעט זיך נישט אויפ'ן וואוקס פון פערד, ער וועט זיך אויפעסען מיט די ביינער. אין קיין סך ארבייט און דיין באלעבאטישער קייט האסטו נישט, נעהם א פשוט'ען פויערשען פערד.

— פריינד וואגושא, האסט קיין פערד נישט, דארפסט נישט קיין לאשאק, דו וועסט נאר האבען צרות, דו וועסט נאך האבען צו זינגען און צו זאגען, זיך דורכפאהרען אויף איהם — נישט פאר דיר.

די פויערים האבען זיך צוגעהערט צו זיינע רייד. און פאר זיינע פראקטישע עצות האבען זיי איהם א נאמען געגעבען דער פערדישער עצה-געבער. ער פיהרט איצט זיין באלעבאטישקייט, עס קומט איהם אן נעהר שווער אהן אומיצנס הילף, פונדעסטוועגען ווילט ער זיך נישט חתונה מאכען סאניען. סאניע איז געווען די ערשטע שילערין אין שול. איהר לעהרערין איז געווען א יונגינקע און ווען סאניע און א פאר שילערינס זענען אונטערגעוואקסען, האבען זיי זיך בעפריינדעט מיט דער לעהרערין, ווי די בעסטע חבר'טעס. זיי האבען געלייענט צוזאמען, קליידער גענייט, געפיהרט שמועסען. דאס אלץ איז זיי צונוץ געקומען אויף כאפען נוסע תתנים. נאר סאניא און ווארקא, ווען עס האבען זיך געעפענט קורסען, ווי א שול פון צווייטער שטופע, זענען זיי די ערשטע אהין אנגעקומען, סאניעס טאטע, וואס האט זיינע גאנצע יאהרען מקנא געווען זיינע באלעבאטים אויף זייער בילדונג, איז אלץ גרייט געווען צו טון פאר איהר. א קאלב פערקויפט, א פערדעל פערקויפט, אבי זי אויסצוהאלטען. און אט, ווען סאניע האט זיך שוין אויסגעלערנט און איז געקומען צו אונז, ווי דאס ערשטע מיידעל, וואס טרעט אריין אין קאמסאמאל, האבען מיר אויף איהר אינגאנצען אנדערש געקוקט, אזוי ווי ס'וואלט געזען נישט קיין פשוט דארפיש מיידעל. נאר די רעוואלוציע אליין.

„נו", — טראכטען מיר, — „א גליק האט אונז געטראפען. מיר וועלען עס נישט ארויסלאזען, דער גאנצער קרייז וועט קוקען אויף אונז, נאכפאלגען, ווי א זי מיר דערציהען דאס ערשטע מיידעל".

אלע האבען מיר מיט פרייד דערפיהלט, ווי עס איז ארויסגעלייגט געווארען אויף אונזערע פלייצעס א גרויסע פעראנטווארטליכקייט.

אוטאטשקין האט נישט געוואגט צו נעהמען באקאטשיאס בוך, און די פערזאמלונג האט זיך געענדיגט מיט טאג-פראגעס.

(פארטזעצונג קומט).

הינטער די קוליסען פונ'ם פערואנער „פארשלאג" וועגען קאלאניזירען יודען

א פארשטעהער פון ניו־יארקער „טאג" האט געהאט א געשפרעך מיט'ן ניו־יארקער קאנסול פון פערו וועגען מכלומרשטען פארשלאג פון דער פערואנער רעגירונג צו א דייטשער קאלאניזאציע־געזעלשאפט אפצוגעבען א שטח פון 5 מיליאן העקטאר לאנד פאר יודישער קאלאניזאציע, און אט וואס דער קאנסול האט וועגען דעם דערקלערט:

— אז פערו זוכט אימיגראנטען, דאס איז קיין ספק נישט. די לאנד איז גרויס, גרעסער פון דייטשלאנד און פראנקרייך צוזאמענגענומען, און איהר בעפעלקערונג בעשטעהט אינגאנצען פון 5 מיליאן נפשות. צוליב דעם, וואס איהר איינגענע בעפעלקערונג איז קליין און האלב־ציוויליזירט, ווערען איהרע נאטירליכע אוצרות עקספלואטירט דורך פרעמדע מלוכות, הויפטזעכליך דורך אמעריקאנער און ענגלישע קאמפאניעס, וועלכע האבען פערפאכט דארטען אלע גאלד־מינעס, קופער, צינק און פיל אנדערע מינעראלע רייכטימער און פלאנטאציעס.

אבער נישט קוקענדיג אויף דעם שטארקען חשק פון זייער פערואנישער רעגירונג צו קאלאניזירען די לאנד, זענען די פיזישע איינגענשאפטען פון לאנד אזעלכע, וואס לאזען זיך נישט אזוי לייכט בייקומען. די לאנד איז איינגעטיילט אין דריי געגענטען, וועלכע זענען פערשידען אין קלימאט און כאראקטער. עס איז דא די ים־ברעג־געגענטען, וואס שליסט אין זיך איין די האפענס פון קא־א און לימא, און די טייכען, וואס ציהען זיך אויף הונדערטער מיילען. דא איז קאנצענטרירט כמעט די גאנצע ציווילע בעפעלקערונג, די שטעט, דער האנדעל און אינדוסטריע, און דא קאן קיין רייד נישט זיין פון גרויסע שטרעקעס לאנד פאר קאלאניזאציע, ווייל די ביסל לאנד, וואס איז אין דער געגענט קאלאניזירט, ווערט קינסטליך בעוואסערט, און דאס קאסט דער רעגירונג א פערמעגען פון פיל מיליאנען.

עס איז דא דער בארג־געגענט, וואס איז געדיכט בעדעקט מיט וואלד, און איז פאסיק פאר אגרארקולטור־צוועקען. דער געגענט האט צוויי סעזאנען אין יאהר — פון מאי ביז אקטאבער רעגענט דארטען אהן אויפהער, און פון אקטאבער ביז מאי איז אינגאנצען טרוקען. דאן זענען דא די טאלען צווישען די בערג, וועלכע ציהען זיך אויף גרויסע שטרעקעס לאנד, מיט טראפישע פלאנצונגען.

פאר־א־יאהרען זענען געקומען קיין פערו צוויי פוילישע קאמיסיעס צו אונטערזוכען די מעגליכקייט פאר קאלאניזאציע פון פוילישע עמיגראנטען. פון פוילען פלעגען יעדען יאהר עמיגרירען ארום 300.000 מענשען קיין אמעריקא, און זינט דעם קוואטא־געזעץ האבען זיי נישט וואוהין צו פאהרען.

איין קאמיסיע האט איינגעגעבען א בעריכט צו דער פוילישער רעגירונג, גערעדט מעהר וועגען דער נאטור־רייכקייט פון לאנד, ווי וועגען די פראקטישע מעגליכקייטען פון קאלאניזאציע.

די צווייטע קאמיסיע האט שוין געמאכט „ביזנעס" מיט דער רעגירונג פון פערו. זי האט גענומען פון איהר א קאנצעסיע אויף 350 העקטאר (אומגעפעהר 875 אקער) לאנד. לויט די בעדינגונגען פון דער קאנצעסיע דארף מען אויפ'ן לאנד בעזעצען 930 פוילישע אימיגראנטען־פאמיליעס ביז צום סוף פון יאהר 1931. יעדע פאמיליע דארף בעשטעהען פון נישט ווייניגער ווי דריי פערזאן. די עלטערע דארפען זיין נישט עלטער פון 45 יאהר, און די קינדער דארפען זיין נישט יונגער פון 8 יאהר. די רעגירונג האט זיי אפגעטיילט לאנד אין די בארג־געגענטען פון לארעטא און האניקא. לויט די בעדינגונגען פון דער קאנצעסיע דארף די רעגירונג יעדען אימיגראנט אפגעבען א בעשטימטע שטרעקע לאנד, און נאכדעם, ווי די בעדינגונגען וועלען אויסגעפיהרט ווערען, און 930 פאמיליעס וועלען זיין בעזעצט, בעקומט דער פוילישער קאנצעסיאנער פון דער פערואנישער רעגירונג 150.000 העקטאר וואלד צום אויסהאקען, וועלכע ער מעג פערקויפען אין אמעריקע אדער ענגלאנד, און די רווחים פון דעם האלץ־פערקויף וועט געטיילט ווערען העלפט אויף העלפט — א העלפט דער רעגירונג, און א העלפט דעם פוילישען קאנצעסיאנער.

מען דארף אבער נישט מיינען, אז פערו לייגט זעהר גרויסע האפנונגען אויף דער פוילישער קאלאניזאציע.

שרייבענדיג וועגען דער פוילישער קאנצעסיע פאלר, ווי זי איז אפיציעל פראקלאמירט געווארען, בעמערקט א האלב־אפיציעלע צייטונג, וואס דערשיינט אין לימא, די הויפט־שטאט פון פערו:

„אלע קאלאניזאציע־פלענער אין פערו זענען געווען מיאוסע דורכפאלען.

„צייט, ארבייט און גרויס געדולד ווערט געפאדערט צו ברענגען די לאנד צו א צושטאנד, וואס זאל זיין פאסיק פאר אגריקולטור".

די געגענטען, וואס די רעגירונג גיט אפ פאר קאלאניזאציע, זענען ווייט פון באהן. מען קאן צוקומען צו דער שטאט בלויז מיט שיפען, ווען דער וואסער אין טייך איז גענוג הויך. אמאל קען אויס צו ווארטען וואכען־לאנג ביז מען קען מאכען א רייזע אין שטאט.

דאס איז, ווי ווייט עס איז נוגע דער פוילישער קאנצעסיע, וואס עס ווערט דערמאנט אין בעריכט.

וואס פאר א שייכות האט עס צו דער דייטשער קאלאניזאציע־געזעלשאפט, וואס האט דעם פארשלאג געמאכט?

א גאנץ איינפאכע. דייטשלאנד ווערט נישט צוקוקען גלייכגילטיג, ווי פוילען שטעלט אריין א פוס אין איינער פון די נאטור־רייכסטע דרום־אמעריקאנישע רעפובליקען. דייטשלאנד דארף האבען פערו, נישט אזוי פאר איהרע עמיגראנטען, ווי פאר איהר אינדוסטריעלען מארק. דער איינציגער וועג פאר דייטשלאנד אריינצושטעלען אהין א פוס, איז דורך עמיגראנטען, אבער דער דייטשער עמיגראנט איז פיל ענטוויקעלטער פון דעם פוילישען פויער, און ער וועט אהין נישט פאהרען. דערפאר איז גרויסער אינטערעס פון א דייטשען פאליטיקער און פון א דייטשער קאלאניזאציע־געזעלשאפט אין יודישער עמיגראציע.

אפשר וועלען יודען פאהרען?

גרויסער טומל ארום יודישען טעאטער אין ריגע

קוטנער, קדיש און כאש נעמען איבער די דירעקציע פון טעאטער און די פראטעסטען געגען זיי

ווי בעוואוסט איז דער ריגער יודישער טעאטער דער איינציגער יודישער טעאטער, וואס ווערט סובסידירט פון דער רעגירונג. וואס קומט אבער ארויס, אז זינט דער טעאטער עקזיסטירט, קומט דארט פאר א קאמף צוליב דעם קינסטלערישען כאראקטער פון טעאטער, ביז איצט האט דאס ריגער יודישע טעאטער גאר נישט בעוויזען זיך צו שטעלען אויף א בעשטימטער קינסטלערישער שטופע, וואס זאל בערעכטיגען די רעגירונגס־סובסידיע. פעהלאן א גאנצע רייהע סבות, וואס שטערען דער קינסטלערישער ענטוויקלונג פון דעם טעאטער. נאר די הויפט־שטערונג ליגט אין דעם, וואס די לייטונג פון טעאטער פאלט נישט אריין אין די הענד פון אזעלכע ארטיסטען, וועלכע וואלטען געקאנט דעם טעאטער אויפשטעלען אויף דער געהעריגער קינסטלערישער הויך.

איצט צום נייעם סעזאן איז ווידער אמאל ענטשטאנען א טומעל ארום דעם טעאטער.

דער ריגער „פריהמארגען" שרייבט וועגען דעם אט וואס:

„דער יודישער בילדונגס־דעפארטאמענט אין ריגע האט אונטערגעשריבען אן אפמאך מיט די ה"ה קדיש, כאש און שלמה קוטנער, לויט וועלכען זיי ווערט איבערגעגעבען די אנטרעפריזע איבער'ן נייעם יודישען טעאטער אין ריגע אויפ'ן סעזאן 1930־31. ווי די נייע אנטרעפרענעארען טיילען מיט, האבען זיי איינגעלאדען אלס קינסטלערישע לייטערס אויפ'ן קומענדיגען סעזאן די ארטיסטען מארק ארנשטיין, זיגמונד טורקאו און אייזיק סאמבערג.

די ידיעה גופא וועגען אונטערשרייבען דעם אפמאך איז משונה'דיג.

לויט אונזערע ידיעות איז ה' קדיש, כאש און קוטנערס קולטורעלען חדר. דער גאראנטען־קאמיטעט האט ביז איצט פערזיכערט, אז אויך ער וויל האבען אן ערנסטען טעאטער.

קיינער וועט נישט וועלען בעהויפטען, אז די נעמען פון קוטנער און קדיש, כאש וועלען זיין א גאראנטיע, אז אין קומענדיגען סעזאן וועלען מיר האבען א קולטור־טעאטער.

דער היפוך פון דעם וועט מוזען פארקומען. לויט'ן טעאטראלען געשמאק און קולטור־בענעהם פון די נייע דירעקטארען וועלען זיי אפילו ביי זייער בעסטען ווילען נישט קענען בעפרידיגען די עלעמענטארסטע פאדערונגען פון א מאדערנעם טעאטער. א בלאף איז די מעשה מיט דער קינסטלערישער לייטונג.

איין ה' סאמבערג איז געווען צו טייער אלס קינסטלערישער לייטער, בכן האט מען אנגעשטעלט הן ה' סאמבערג, הן ה' זיגמונד טורקאו און צו אלע צרות האט מען נאך מוסיף געווען אויך ה' מארק ארענשטיין.

בלאפען מיט נעמען, וועלכע האבען אזעלכע גרויסע פערדינסטען אויפ'ן טעאטער־געביט, ווי סאמבערג און טורקאו, איז א ציניזם, וועלכער פאסט אריין אין'ם גאנצען טעאטער־רומעל פון דער גאראנטען־געזעלשאפט און דעפארטאמענט.

מען קאן גאסטראלירען אגם ארטיסט און אלס רעזשיסאר, אבער בשום אופן נישט אלס קינסטלער. לייטער, מיר האבען צופיל דרך־ארץ פאר סאמבערג און טורקאו, כדי צו גלויבען, אז זיי האבען מסכים געווען אויף א.א. עס־דארישער רעקלאמע.

אויך דער יודישער טעאטער־קאמיטעט איז רינע רעאגירט. דער קאמיטעט האט צוגעשיקט א בריף צום שעף פון יודישען בילדונגס־דעפארטאמענט אינזש. לאנדאו. אינ'ם בריף שרייבט דער קאמיטעט:

איהר האט חוזק געמאכט פון דער ארגאניזירטער יודישער געזעלשאפטליכקייט, האט זיך מער שטעלט אויפ'ן צד פונ'ם ערב־רב און איבערגעגעבען דעם נייעם יודישען טעאטער אין רשות פון הפקרות, פון קולטורלאזיגקייט.

איהר האט דאס געטון נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס איהר האט בשעתו געווארענט דעם יודישען עולם געגען דעם אפערעטען־שונד.

איהר האט געפעלשט די יודישע קולטור־אינטערעסען, א שפיי געטון אין פנים אריין די קעמפער פאר'ן נייעם יודישען טעאטער.

איהר האט געבראכען אייער ווארט. א מיאוס'ער אקט, וואס מוז ארויסרופען געפיהלען פון צער און צארן נאך מעהר מחמת דעם, ווייל ער איז אפגעטון געווארען דורך דעם שעף פון יודישען בילדונגס־וועזען אין לעטלאנד.

נאר נישט דאס אליין.

איהר האט זיך נישט נאר מתיר געווען א ווארט ברוך, איהר האט נישט נאר אפגעלייקענט דורך שענדליכע מעשים אייער אמאליגען ציהקולאר וועגען קולטור שוץ פאר אונזער יוגענד געגען דעם טעאטער־שונד.

איהר פרובט נאך פערבלענדען די אויגען פון דער יודישער בעפעלקערונג. צוזאגענדיג די קינסטלערישע לייטונג פון בעוואוסטע יודישע רעזשיסארען און אקטיארען, וואס געפינען זיך אבער אין ווארשא, בעת די טרופע ווערט דא צונויפגעשטעלט דורך שונדיסטען.

מיר דערקלערען אפען פאר דער יודישער געזעלשאפטליכקייט: איהר האט געבראכען אייער ווארט, איהר האט געשענדעט אונזער קולטור, איהר האט פערשוועכט די שליחות פון אונזער טעאטער־קולטור פון דער הויך פון יודישען בילדונגס־דעפארטאמענט און אין דער איינענער צייט אריינגעפיהרט דעם גייסט פון דער שונד־אפערעטקע אינ'ם בילדונגס־דעפארטאמענט. איהר האט זיך ארויסגעוויזען פאר אומווירדיג צו רעפרעזענטירען די יודישע קולטור־אינטערעסען אין לעטלאנד.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 פארמ. און פון 5–9 אוונד
זינטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמ.

דער מארד אין דער נאכט

(42

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— צום טייוועל! — האט טארטשינסקי מיט פערוואונדערונג אויסגערופען — דער פערברעכער איז, ווייזט אויס, א מייסטער פון פערווישען שפורען! זענט איהר זיכער, אז די נומערען פון די באנקנאטען זענען אנדערע?

— פון דעם ערשטען ביז צום לעצטען נומער! אט איז די רשימה פון די נומערען, וואס איך האב איבערגעגעבען היימאנען, און זעהט אליין, אז ס'איז נישטא קיין איינער פון די פערנאטירטע נומערען... דאס, זעהט איהר, איז שוין גאר אויסטערליש!

— יא, דא וועט אוודאי דער טייוועל אליין אויסלינקען א פוס, — האט דער געהיים־אגענט א ברום געטאן, רייבענדיג זיך ביי דער גאמבע. — איך הויב אן צו טראכטען, אז מיר וועלען זיך אין דעם פאל שוין קיינמאל נישט צוקריגען צום אמת... ווייזט נאר אקארשט!

ער האט גענומען ביים קאפיטאן סאלאמקא די רשימה פון די נומערן, און זיי אויפמערקזאם בעטראכט.

— די זאך איז זעהר מאדנע... אזעלכע גרויסע פאנקנאטען איז נישט לייכט אויסצוטוישען... און דא האבען מיר אלץ אויסגעטוישט, און קיינער ווייסט נישט, וואו און ווען ער האט עס געמאכט.

— פון וואנען נעהמט איהר, אז ער האט זיי אויסגעטוישט? — האט וואקס אנ'עקשטאס אויפגערעגטער א פרעג געטון.

— ווייל איך בין זיכער, אז דאס געלד איז געווען די סיבה פון ערמארדען היימאנען...

— דאס וואלט געקאנט זיין אין דעם פאל, ווען דער הער היימאן וואלט דאס געלד געהאט ביי זיך אין דער נאכט פון מארד, אז נאך אזוי...

— און איהר ווייסט, אז אין דער נאכט זענען די באנקנאטען געלעגען אין דער קאסע.

— זעלבסטפערשטענדליך! — האט וואקס ערקלערט מיט ענטשלאסענהייט.

— אויב אזוי, האט זיי ארויסגענומען א מענש וואס האט געהאט די שליסלען פון דער קאסע... קיין שפורען פון אנ'איינברוך זענען דאך נישטא.

— איך רעכען... אבער איהר האט נישט קיין רעכט מיך חושד צו זיין! דער הער ליבעסקינד איז אנ'עדות, אז פריטאג אין אוונט האט זיך דאס געלד געפונען אין דער קאסע... ווען איך גנב'ע דאס געלד, וואלט איך שוין געפונען עפעס א תירוץ פאר'ן הער קאפיטאן, און איך וואלט זיך נישט גענאנגען קאמפראמיטירען, מורה זייענדיג זיך, אז דאס געלד איז פאקטיש פערשוואונדען.

— ריכטיג! — האט טארטשינסקי מסכים געווען, פערנאטירענדיג בעת מעשה אין זיין טאשען־ביכעל די נומערען פון די פערשוואונדענע באנקנאטען. — דערלויבט מיר אבער אייך אויפמערקזאם צו מאכען, הער וואקס, אז איהר רעדט אביסעל צו פיל... קיינער, אויף ווי ווייט איך זעה, איז אייך נישט חושד אין דער גנבה!..

דער סעקרעטאר האט זיך שטארק פעררויטעלט און זיך פערשעהמטערהייט אוועקגעזעצט.

דער קאפיטאן סאלאמקא, וועלכער האט זיך אומגעדולדיג צוגעהערט צום שמועס, האט בעהאלטען אין דער טאש די רשימה, און גענומען זיין הוט.

— וואס שייך מיר, האב איך מעהר נישט קיין חשק צו זיין פערמישט אין דעם ענין... דאס געלד פון דער ארגאניזאציע איז געפונען געווארען, און דערמיט איז דער גאנצער ענין פאר מיר ערלעדיגט. דער הער היימאן און זיין טראגישער טויט הויבען מיך אבסאלוט נישט אן צו אינטערעסירען.

— זיין ווייבס שוועסטערן־טאכטער אינטערעסירט אייך אויך נישט? — האט דער געהיים־אגענט מיט א ביטערן שמייכעל א פרעג געטון.

— צום טייוועל! — האט זיך דער קאפיטאן אויסגעשריגען און איז רויט געווארען — וואס איז עס אייער עסק?!

— א! איך פרעג נאר, מיר האט זיך אויסגעוויזען, אז פרייליין מאריא אינטערעסירט אייך...

— זאגט נישט אייער וארג!.. איך וועל עס נישט דערלויבען, אז עפעס א פאליציי־קנעפעל זאל מיר שטעלען אזעלכע אידיאטישע פראגען!

— האט דער קאפיטאן אויסגעשריגען אויפ'ן קול, און א שאקעל טוענדיג מיט'ן קאפ, האט ער הינטער זיך פערקלאפט די טיר.

— „גוט, ברודערל, וועסט מיר דערפאר בעצאהלען!" — האט טארטשינסקי פאר זיך א ברום געטון, און אויפגערעגטער נאך מעהר פון דעם ברייטען שמייכעל, וואס האט זיך פערשפרייט אויף וואקס'ס פנים.

זיין טיפע פערדרוס און בעליידיגונג האט ער אבער נישט ארויסגעוויזען, און מיט דער פריהערדיגער רוהיגער קאלטקייט האט ער א פרעג געטון:

— קאן איך זעהען דעם הער ליבעסקינד?

— זיי ביידע זענען דא... מיט וועלכען ווילט איהר זיך זעהען?

— מיט'ן פאטער... איך האב מיט איהם וועגען עפעס א שמועס צו טון...

— וועגען וואס? — איז וואקס פלוצלונג אומרוהיג געווארען.

— דאס איז מיין זאך... זייט אזוי גוט, דערוויסט זיך, צי קאן ער מיך אויפנעהמען?

דער סעקרעטאר וואקס האט נישט ספעציעל ליב געהאט צו קריגען בעפעהלען, אבער פיהלענדיג אנ'אינערליכען פחד פאר דעם געהיים־אגענט, האט ער זיך געפאלגט, און איז שווייגענדיג ארויסגעגאנגען.

אין א מינוטען פינף שפעטער איז טארטשינסקי שוין געזעסען אין דעם קאבינעט פון דעם אלטען ליבעסקינד.

— איהר האט מיר עפעס געוואלט זאגען, מיין הער? — האט זיך צו איהם געווענדעט דער באנקיר.

טארטשינסקי האט שווייגענדיג בעטראכט דעם חשוב'ן אלטען ליבעסקינד, אויף וועלכען דער הער זיינער איז געווען זעהר ענליך, און א זאג געטון:

— יא, איך האב אייך געוואלט שטעלען איינע פראגע.

— איהר פיהרט די אויספארשונג וועגען דעם מארד פון מיין שותף?

— יא, וועגען דעם ענין מאכט וויל איך ביי אייך קריגען איינציגע אינפארמאציעס.

(פאָרזעצונג קומט)

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א טענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אראפ אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמשען פראפעסאר-דאקטאר בראכנרעהונג בעווייזען זיכער דעם שוואכסטען און געפעהרליכסטען

ברוך. אויך פאר הויקערס לעמונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע זס און פלאט-פוס ספעציעלע אפגלאזען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס ערוועגליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה' ד"ר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-לײדענדע און לאמע. וואלטשאנסקא 29, פראנט 2 שטאק, פאר דער גוטער אינטערעסירטער הילף און ראטה דען מיך רעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערן און פאר מאן לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם היסטענשאפטליכען אנלעגען פון דעם באנדאזש און זיין סעטערט, דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפפעהל איהם דורך טאר אלע ברוך-ליידענדע

Dr. M ·Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

Komunikacja autobusowa

ŁÓDŹ-PIOTRKÓW

Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

אכטונג לעטניקעס!

פון ווישניאווע-גורע און אומגעגענד.

איך מאך בעקאנט, דאס ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג דעם „נייעם פאלקסבלאט" און „5 גראשען-בלאט"

פון 7 א זייגער פריה — פון 1 א זייגער מיטאג

ציימונגס-פערקויפער ט. יאמניק

ווילא קאוולא אקעגען די „כלארניא וולאסקא"

א לאנגיעהריגער

געריכטס=סעקרעטאר

שרייבט און ערלעדיגט אלערליי ביטעס און סקארגעס, קלאוזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען

א גוטער מיליטער = ספעציאליסט.

ב. מאז, לאדז, פיעטריקאווער 10.

איהר ליידט פון שוויים?

צו וואס זאלט איהר דען ליידען פון שוויס פון די פיס וואס איהר קענט קוים אויסהאלטען, אז פאר 30 גראשען קריגט איהר ביי מיר דעם פראשעק „ראדיקאל" מיט מיין סטעמפעל דאס וועט אייך זיכער אויסהיילען אין פערלויף פון א וואך. אויך צו אדטשיטקעס דעם פלאסטער „ראדיקאל" און צו וואנצען קריגט איהר ביי מיר פאר 50 גר. אין פלעשעל, אז איהר וועט דאס גיסען פערטרייבט דאס גלייך די וואנצען און איהר קענט שוין רוהיג שלאפען. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער אלטע שטאט 1, וועלניאוש און צגיעלניאנע 7 ביים צייטונגס-פערקויפער נעבען אייזען-געוועלב פאדערט נאר מיט מיין סטעמפעל געדענקט די אדרעס

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

מאגיסטער ג. שאז

פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.

אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. א. וו. אורין-אנאליז — 4 זל.

אשיז=לעכע מ ר

ווערן אנגענומען און אויסצוגייהען ביי ג. נארדמאן, צעגעלניאנא 29

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראנקע ר-בענען און ליפאהיילאינגם. נ. מ. פון 4—7 אין אווענד

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ. אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

א גרויס פראנטאווע

צימער

מיט א באלקאן און אלע בעקוועמליכקייטען, בעזונדערער איינגאנג, שוין אפצוגעבען. טלעף 1 מאי 25, ח. 16. מעקלערס געהיבעטן.

אכטונג.

שטעפער = מייסטער!

א גוטער קוואליפיצירטער

ריכטעווער

וועלכער קען אויך נייהען זוכט א פאסטען

צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע

אנ'ארט צו שלאפען

פאר אנ'אנשטענדיגען יונגעמאן, איז אפצוגעבען

צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33

אין 2 טען הויף, פארטער.

קראפט-שפולען

ביליג צו פערקויפען

קילינסקי 21

רעכטע אפיצינע, 2-טער שטאק, וואוינונג 18

די נייעסטע מאדערנע שייטלען

ווי אויך פערשידענע פאלטשקעס, אזוי ווי אייגענע האר, גוטע אויסארבייטונג צו זעהר ביליגע פרייזען.

קאנט איהר נאר בעקומען ביי

פארשוזיצקא, קאמיעננא 5

לינקע אפיצינע, 2-טער שטאק.

די מעכאנישע שלאסעריי און שוויסעריי

פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפאראטורען, שוויסונגען, צופאסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און :-: גינגען ביליגען פרייז :-:

J. REDER, Łódź

11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)

פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2—5

וויכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען ווי: פעלד = בעטען 14 זל., פעלד = בעטען מיט ווענטלעך 18 זל. לעזשאקעס פון 8 זל. אן, טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל. אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נאר מיט דער מארקע „Palma - Patent"

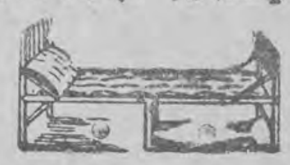

מיט אכטונג פירמע „PALMA-PATENT"

אינה. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24, טעל. 85-131

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

פערלאג ש. שאפירא, לאדז

6 פולנאצנא 6

שוין ארויס פון דרוק:

ד"ר מאיר בן אברהם הלוי

„דער קדוש פון מעץ"

שפאנענדע עלילת-דם געשיכטע אין יאהר 1660) בעארבייט אויף יודיש: פון שמחה גליקסמאן.

אין דעם דאזיגען פערלאג זענען שוין ערשינען די ביכלעך פון דער סעריע מלחמה-בילדער: שמחה גליקסמאן

„פרויענרייך"

און פאגראם-בילדער פון די צארישע צייטען אין די יאהרען 1914-16.

צו בעקומען אין בוכהאנדלונג פון ש. שאפירא און ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

פרייז פון א העפט 30 גראשען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

זגערזשער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איזיק נאז, האלז, אויערן ק'	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 $4^1/_2$-3
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערגאל הויט און מענער.קר.	$12^1/_2$—$11^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען די שטאמלען א.א.וו. מאסאזש-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציע. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פארקנסט און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא

צאהן-ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

א ז ו ר י

יעדן קוואנטום שטעלען מיר צו פעטריקאווער 116 טעל. 48-190, פאלודניאווא 22 טעל. 26-191

אין דער לעטשניצע 17 זגיערסקא 17

איז טעטיג פון 1—2

ערצטליכער הויט= וועגערישער גאבינעט

אונטער דער לייטונג פון

ד"ר ה. רוזשאנער

וועכבעריז כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט

איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו וקיעי, קני כל חודש — תא:

דיו אלו ימי וכל מי בנישו — תא:

דירי ארעא ספרי ורשמי רשו — תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רע-יעלקייט פון דער אלם - בעוואוסטער

רעכטסקאנסולענטען-ביורא פון ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

זאכאדניא 52), טעל. 79-148.

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא=לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. – בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע פערטעטען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען=פרייזן: טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ „ 4 „

באכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ „ 8 „

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer-Folksblat". Piotrkowska 21.